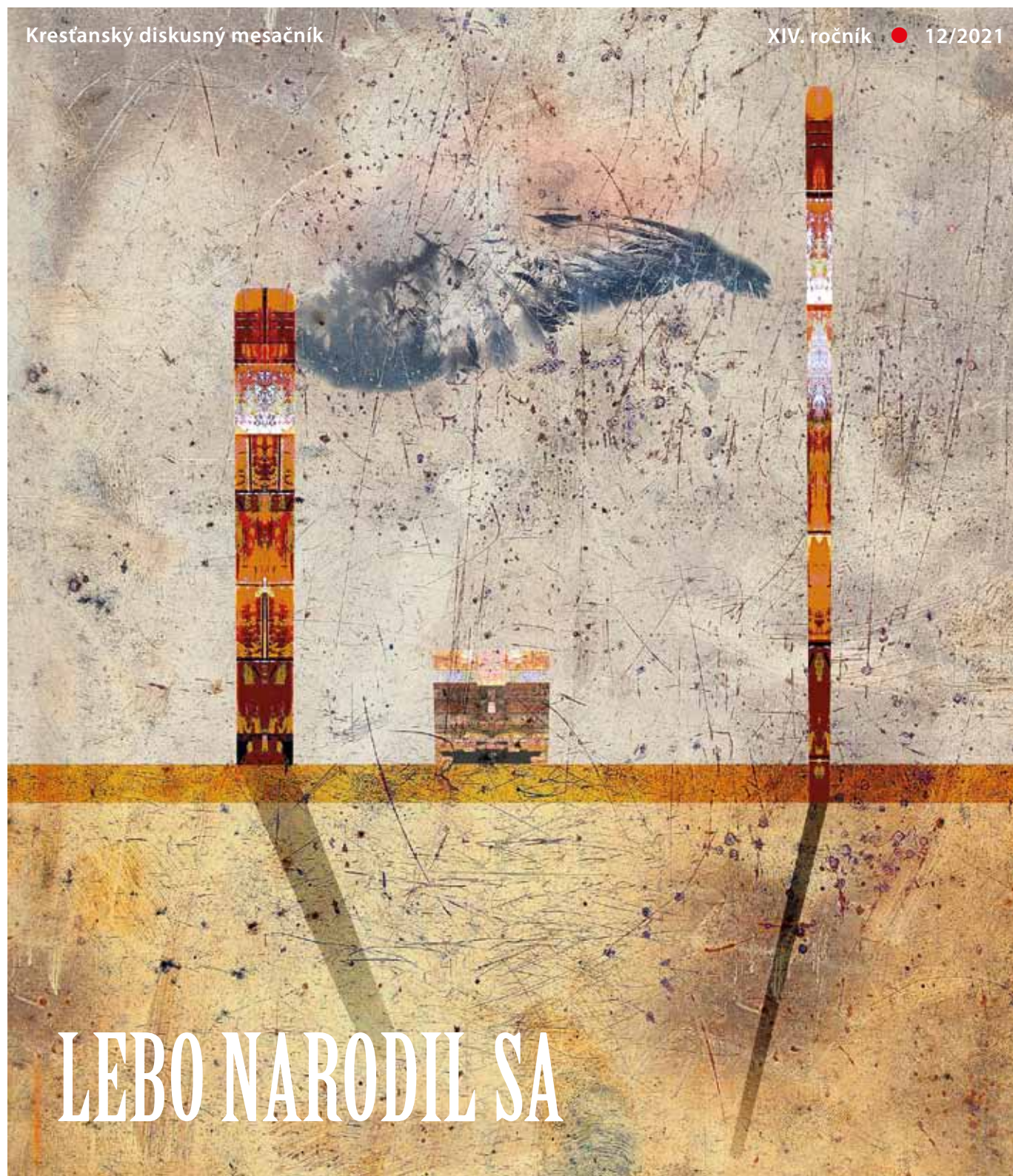

DIALOG

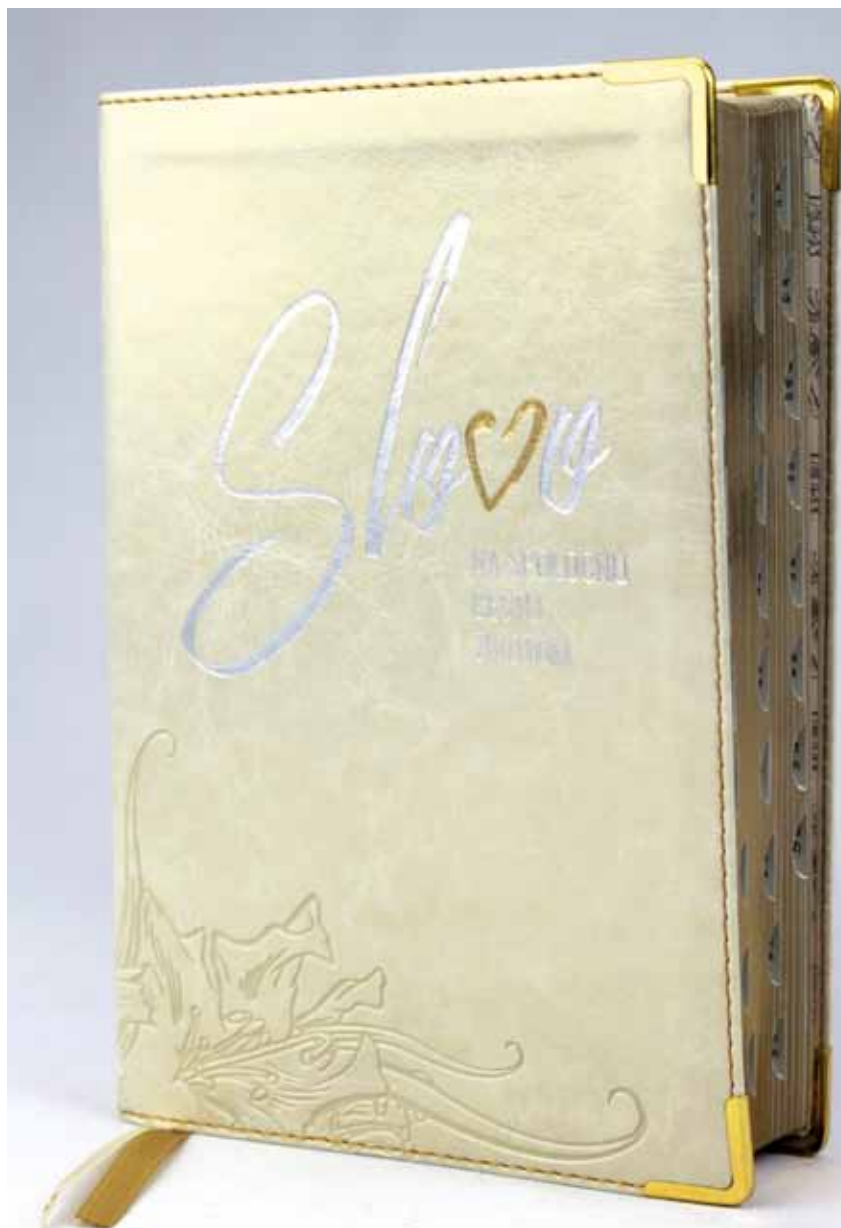
Kresťanský diskusný mesačník

XIV. ročník ● 12/2021

O B S A H

Desatoro 10. PRIKÁZANIE Š. Markuš	4
VIANOCE 2021 V zástupe svadobčanov Č. Tipulová	5
Úvod do modlitebnej P. Kučera	6
Z adventného kalendára Č. Tipulová	8
Na pomedzí... M. a G. Kosmálovci /B. Piatko	11
Ešte nevieme, kým budeme D. Pastirčák	16
Otázky a odpovede S. Stebel	19
Priznať farbu M. Gronach	21
nová edícia OBSAH BIBLIE SA NEDÁ MENIŤ... Š. Ševčík/E. Mihočová	25
Zápisky z farmy METLA ZA UPLATOK T. Komrska	28
Spod orecha O ZLOM(E), ZLOM(KOCH) A ZLOM(ENINÁCH) B. Piatko	30
RELAX	31

Biblia pre mladomanželov (SBS 2020 – 21)

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2021

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Štecko

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 14. 12. 2021 **Tlač:** Alfa print, Martin

Predná strana obálky: G. Kosmály: Bezvetrie

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337-6985

ADVENT – DIALÓG MEDZI NEBOM A ZEMOU podľa evanjelistu Lukáša

Udalosti, ku ktorým sa vzťahujú Vianoce, sú veľmi osobné. Boli osobné pre Jozefa a Máriu. Boli osobné pre mudrcov, pre pastierov, pre Simeona a Annu. Aj kráľ Heródes ich vnímal veľmi osobne a reagoval strašne negatívne. To, čo robilo pre týchto ľudí Vianoce osobne radostnými alebo tragickými, nezáviselo od toho, čo musia stihnúť alebo mať. Bol to ich postoj k Ježišovi.

Okolo prvých Vianoc nebol žiadny mediálny, obchodný, romantický, nostalgický, folklórny ani náboženský ruch. Výroba a používanie betlehemov sa začalo až v 16. storočí. Ikonická, kultová a mnohorakými spôsobmi nadužívaná až zneužívaná pieseň *Tichá noc* vznikla v 19. storočí. Tradícia vianočného stromčeka sa na Slovensko a do sveta rozšírila dokonca až po Druhej svetovej vojne. Bezprostredné čakanie a príprava na narodenie Ježiša vtedy, okolo roku nula, najviac zamestnávalo len dvoch vystresovaných ľudí. Ju a jeho: Máriu a jej snúbenca Jozefa. Táto dvojica dostala zvláštne privilégium a neobyčajnú zodpovednosť. Boh žene a mužovi zveruje svojho Syna. Žene, aby sa z nej tým najľudskejším spôsobom narodil a mužovi, aby dieťa aj matku ochraňoval. Ježiš prichádza na zem na jednej strane božsky – počatím, na druhej strane ľudsky – narodením. A stáva sa radosťou pre každého, kto ho čaká. Boh otvoril ďalšiu kapitolu dejín originálnym a zázračným spôsobom. Toto vianočné svedectvo o Božej moci a Božom vzťahu k človeku je svedectvom o zázraku. Aj preto je práve táto najpodstatnejšia časť Vianoc pre mnohých úplne neprijateľná. Aká rozpoltenosť. Túžime po zázrakoch, žiadame si ich, potrebujeme ich, modlíme sa za ne – pri vážnej chorobe, pri neplodnosti, pri krachujúcej rodine alebo firme. Ale je ťažké prijať vianočný zázrak narodenia Spasiteľa. A podobne aj veľkonočný zázrak vzkriesenia Spasiteľa. Lebo práve k tomu smeruje Ježišovo narodenie, život a smrť – k osláveniu života, ktorý dáva Boh.

Môžeme byť zaskočení životom, rozladení aj pesimistickí. Ale Vianoce nám pripomenú nie atmosférou, ale svojou nenahraditeľnou podstatou, že Boh dal veľký dôvod na radosť. Je to radosť z Božej moci, z Božej milosti a z Božej blízkosti. Nebo hovorí: *Raduj sa, Mária, naplnená milosťou*; a potom: *Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha*. Zdroj kresťanskej radosti je v tom, že Boh viditeľne preukázal nevídanú milosť človeku. Prejavil nám priazeň. Je to Božia milosť v akcii. A to nás, ktorí potrebujeme zmierenie s Bohom, odpustenie, pokoj a nádej, vyzýva k radosti z Božieho milosrdenstva. Je to obdiv nad Jeho láskavosťou. Preto Mária onedlho na návšteve u Alžbety spieva chválospev a Simeon aj Anna pri pohľade na osemďňového Ježiša velebia Boha. Božia milosť sa prejavuje aj jeho blízkosťou – Mária počuje od anjela: *Pán s tebou*. Boh sa od nás neodvrátil, ale prišiel k nám, aby nás zachránil obeťou svojho Syna Ježiša. A na Golgote to aj urobil. Vďaka Ježišovi nám daroval milosť, aby sme sa, oslobodení od strachu, mohli radovať zo vzťahu s ním.

Ako končí tento dialóg medzi nebom a zemou Mária? Má zatiaľ posledné slovo, ale aké! Jasne prijíma Božiu autoritu a Božie poslanie: *Som Pánova služobníca, nech sa mi stane podľa tvojho slova*. Je to ohromný osobný, zbožný a pokorný prístup k adventu: *Ty si Pán. A ja som ti, Pane, k dispozícii. Som tvoja služobníca, prijímam tvoje zábery s mojím životom*.

Želáme si pokojné a požehnané Vianoce. Pripájam – nech sú aj osobne radostné, lebo Boh nás má rád, hoci okolnosti týchto dní sú ťažké. A tak nech je Pán s nami – a my s ním. Radujme sa, priatelia, sestry a bratia, obdarení milosťou. Buďme pripravení na návrat Spasiteľa, ktorý príde ako Kráľ kráľov a Pán pánov. ■

ŠTEFAN EVÍN,
predseda Rady CB

10. PRIKÁZANIE:

Nebudeš túžiť po dome svojho blízneho a nebudeš túžiť ani po manželke svojho blízneho, ani po jeho sluhovi, ani jeho služke, ani jeho volovi, ani jeho oslovi; ani po ničom, čo patrí tvojmu blížnemu! (Ex 20, 17)

ŠTEFAN MARKUŠ

dieťa pozrie na starca

v očiach mu vidí
dieťa na ktoré starec
zabudol

starec pozrie na dieťa

v očiach mu vidí
starca o ktorom dieťa
nič nevie

boh hľadí
cez nich do seba

a starec vidí dieťa
na ktoré si spomenul

a dieťa vidí starca
o ktorom vie všetko

Daniel Pastirčák

Záver Desatora je výzvou k poctivosti a účinnej kontrole ľudských pohnútok. Nezávidieť je morálna výbava, ktorú musíme kultivovať. Posledná veta Desatora je medza, na ktorej sa občiansky Zákon mení na morálny. Obmedzovanie požadovateľnosti stojí v ostrom protiklade s konzumným spôsobom života. Za neprajnosť nás súdy či policajti nepotrestajú, lebo to nie je skutok, ale postoj srdca. V USA tento postoj v ostatnom čase v zákone upravili. Policajta možno oklamať, ale klamať agentovi FBI je zločin (*sic!*) Človek nezverejňuje po čom dychtí a aké frustrácie prežíva pri porovnávaní sa s inými. Desiata veta pripomína situácie, do akých sa dostávame vlastnou vinou alebo pričinením iných. V Biblii čítame príbehy ľudí, ktorí sa pre nie fair túžby dostali do chúlостivých situácií. Jeden je o chamtivosti kráľa Achaba, ktorému sa zapáčila Nábotova vinica. Keď mu ju odmietol predať, nechal ho ukameňovať (1Kr 21). Druhý je o Dávidovi, ktorý stratil kontrolu nad vlastnou sexualitou a dopustil sa cudzoložstva so ženou svojho generála (1Sam 11). V čom sa podobali a líšili? Jeden bol bezbožník, priam prototypom zla a druhý Bohom vyvolený kráľ. Nik z nich nemal núdzu. A predsa zlyhali, pretože obaja trpeli komplexom dychtivosti. Desiata veta hovorí o slepej ulici, do akej všetci vchádzame: bohatí, vplyvní, mocní aj sebavedomí.

Všimnime si, že prikázanie nevyvíja nátlak. Je skôr láskavým upozornením, aby sme pamätali na preambulu Zákona: *Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov* (Ex 20, 1). Sme vyslobodení, ale ohrozovaní žiadostivosťou. Dôležitou témou desiatej vety je *blížny* – aj keď sa už objavil v deviatej vete (zákaz vydávať *krivé svedectvo proti svojmu blížnemu*). Na konci Desatora sa slovo *blížny* opakuje trikrát s výstrahou, že chamtivosť nekrúži egocentricky iba okolo vlastných záujmov, ale mieri aj proti záujmom blízneho. Znalec zákona položil otázku „...kto je môj blížny?“ a Ježiš mu odpovedal podobenstvom o milosrdnom Samaritánovi (Lk 10, 30 – 37). Blížnym je ten, ktorý je na ceste a delí sa s našim priestorom, možnosťami a časom. My sme však v pokušení odpovedať dialekticky, že nevieme. Pravda, tá neistota – koho milovať a koho nie – bola a je s nami vždy. John Lennox píše: „...musíme milovať aj etnické menšiny, členov iných cirkví, dokonca aj tých, ktorí nás nenávidia a sú našimi nepriateľmi.“ V Ježišovom podobenstve milosrdný človek pochádzal z nenávidenej etnickej skupiny Samaritánov. Ježiš nedáva možnosť selektívne voľiť koho milovať a koho vytesniť.

Podľa Niel Lawsons začala sa éra kultúry turbokonzumu, v ktorej sa nesnažíme udržať krok so susedmi, ale súťažime s manželmi Beckhamovými (David a Victória Beckham, anglický futbalista a ex-speváčka pop skupiny Spice Girls). Sme omámení blahobytom a nebadáme, že začíname žiť na troskách Desatora. Túžba po luxuse nás udržuje v umelom spánku. ■

V zástupe svadobčanov

Anna Činčuráková Tipulová

Zelená ratolesť z adventného venca
a zástup nedočkavých panien...
Tisíce krížom naložených ramien...
V trasúcich rukách zapálená svieca.

Čakám Ťa v rúchu svadobnom, bielom
ako ženícha – princa na koni.
Pýtam sa, či svet ma vášňou nezlomí...
kráčam v protismere, v zástupe vykúpenom.

Čakám Ťa, príd' ako Kráľ vo svojej vláde,
uvoľni putá, zober kríže z ramien,
aby sme boli hodní rúcha čakajúcich panien,
nech už má satan – diabol po paráde!

Nezhasíš v lampe knôtik, čo len tleje,
na závoj vpišeš skutky spásy,
vyhasnú navždy pochybnosti hlasy,
a zákon lásky do srdca nám vleješ.

Ženích môj, ideš ako víťaz v boji!
Nastolíš novú éru svojho kráľovstva,
spasení sme Tebou, koniec otroctva!
Nepatríme sebe, naveky sme Tvoji.

Čakám Ťa so sviecou zapálenou
čakám Kráľa a Jeho konanie
a viem, že čuješ moje volanie,
keď stojím v zástupe s hlavou sklonenou.

ÚVOD DO MODLITEBNÍ

28. 11. 2021

CB Bratislava-Cukrová

Je advent. Ačkoli jsem pastorem sboru, jsou pro mě tyto čtyři týdny obdobím obtížně uchopitelným. Přestože mám již od dětství advent rád, prožívám v něm zmatek.

Slovo advent pochází z latinského slova *adventus*, což znamená příchod. Je to doba čtyř neděl před Vánocemi. V křesťanských knihách a na webech se dočteme, že je obdobím radostného očekávání na příchod Krista. Vyznívá to tak krásně, a tak zbožně. Připravíme se a na konci jistě Kristus přijde. Ale Kristus přece už přišel! Narodil se před dvěma tisíci léty. K čemu tedy to čekání? A tak očekáváme a očekáváme, abychom si na konci adventu řekli, že Kristus tu nejen byl, ale dokonce už zase odešel. Proto se o adventu mluví jako o čase, kdy čekáme na druhý příchod Krista. A já sám, jako kazatel, rád tuto skutečnost připomínám: „Kristus nejenom přišel, ale i přijde.“ Přesto se mi tato poučka „v hlavě bije“ se skutečností, že slavíme jeho první příchod na svět.

Narážíme ještě na jinou adventní schizofrenii zcela praktického rázu. Říká, že Vánoce a advent, to je především svátek dětí. Ale ať se snažíme být jakoliv zbožnými rodiči, děti více očekávají na dárky než na přečtení biblického oddílu o narození Krista. Každý obchod je prosycen dárkovou atmosférou. Nelze ji nevnímat. Kulisa nákupů, vánočních trhů, balicích papírů a přeplněných pošt. A nad tím se vznáší hudební kulisa koled. (Přiznávám, že když uslyším v reproduktoru „ježíšku, panáčku“, spěšně opouštím prostor. Tady na Slovensku ji našťastí neslyším.) Adventní období navíc okořeňuje čert a Mikuláš. Opravdu „augiášův chlív“. A pak ten sentiment. Věnce, svíčky, svařáky, výzdoba, stromečky. Mezi tím vším povstávají upřímní hlasatelé čistého adventu vybízející ke klidu a pohodě, k usebrání. (usebrání = být sám se sebou a tím často i s Bohem) K duchovnímu prožívání svátků. Kázá proti spotřebě, proti povrchnosti, proti uspěchanosti. Člověk

se skoro bojí jít do kostela, protože to, co během adventu zažívá, je úplný opak klidu a pohody. Musí se uklidit dům, dohrabat zahrada, nakoupit, uvařit a napéci, jít na koncert dětí. Samozřejmě na Vánoce čekáme i program v církevním společenství. A ten je třeba připravit. Nervózní učitelé dětských „nedělních besídek“ někdy až unaveně a rezignovaně chystají veselý program.

Dokonce chápu křesťany, již raději advent nevnímají a považují jej za naplaveninu církevní tradice, dokonce za pohanské svátky a přesvědčují nás, že slavení tohoto období církevního roku je něco špatného a nebiblického.

Co tedy s adventem? Napadá mě snad jediné. Využijte ho, jak umíte. Je to asi podobně jako s jídlem. Tělu prospívá pestré jídlo. Jíst jen maso, či pouze mléko zřejmě není nejzdravější. Užitečná je pestrá strava. A na advent taky neexistuje jediný recept, jak ho prožít a přežít. Možná, že opravdu potřebuješ adventní půst, ale možná, že právě potřebuješ prožít advent veselý a bujný. Možná, že budeš shánět dárky pro druhé a psát dopisy. Cvičit se v tom, že nebudeš myslet sám na sebe, ale přemýšlet, čím udělat radost druhým. Možná, že tě osloví nějaký vánoční film. Možná, že strávíš čas s rodinou a prožijete doslova Boží společenství. Možná v adventu budeš sám a možná přijde do tvého života někdo milý. Možná prožiješ radost z rozjímání nad biblickými příběhy a prorocstvími o Kristu. A nám nyní s adventem zamíchal lockdown. Jsme po půl roce opět zavření doma. Možnosti dárkového a koncertního hýření je omezeno. Navíc tu jsou obavy stále stoupajících čísel v grafech nakažených.

Každopádně svíčky na věnci před tebou šlehají a vyzývají k dobrodružné adventní jízdě, která má svůj cíl: *Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán!* ■

*Potom k nim Ježiš prehovoril: Ja som svetlo sveta.
Kto mňa nasleduje, nebude chodiť v tme, ale bude mať svetlo života.
(Ján 8, 12)*

S Adventom Svetlo prichádza

Daniela Horínková 2019

Ivan Valenta

S Ad-ven-tom Svet-lo pri - chá - dza, už i - ba krô - čik a je tu,
pro - ti hrie - chu a smr-ti hrá - dza, ne-sie dar po - ko - ja sve - tu.
S Ad-ven-tom Svet-lo pri - chá - dza, ne-sie dar po - ko - ja sve - tu.
Tak len príď, Kris-te, Bo - ží Syn, Ty naj-ra-dost-nej-ší si Dar.
Nech do miest, do hôr, do ní - žin, Tvo-ja nám svä - tá žia - ri tvár.
Nech do miest, do hôr, do ní - žin, Tvo-ja nám svä - tá žia - ri tvár.

19.12.2019

Z ADVENTNÉHO KALENDÁRA

ANNA ČINČURÁKOVÁ TIPULOVÁ,
ev. farárka v Starej Turej

Si zbavená hanby

A po tých dňoch počala Alžbeta, jeho manželka, a skrývala sa päť mesiacov, hovoriac: To mi učinil Pán v dňoch, keď zhliadol na mňa, aby ma zbavil hanby pred ľuďmi (Lk 1, 24 – 25).

Ach! Vždy, keď čítam túto stať, vnútorne sa zachvejem. Viete prečo? Aj ja som ako Alžbeta! Nie, nepočala som v starobe, nebola som neplodná! Ale aj ja som sa skrývala. A On ma zbavil hanby! Chvejem sa pri pomyslení, koľko ľudí ešte stále žije s hanbou. Ten pocit, keď sa ti zdá, že všetky oči sú upriamené priamo na teba a podrobne sledujú každý tvoj krok. Keď dom nie je nikdy dosť dobre uprataný a ty nie si nikdy dostatočne nahodená (alebo aspoň nahodená práve tak, ako treba). Keď sa akokoľvek snažíš, a aj tak máš pocit, že to nezvládaš! (A ako je možné, že iné to dajú... Všetky?) Hanba, že na to nemáš. Že si „out“. A potom ešte také tie trápne situácie, keď sa potkneš v plnej čakárni, keď prídeš neskoro na dôležité stretnutie, keď ti z kabelky vypadne nečakané „prekvapenie“. Hanba kvôli tvojej minulosti, ktorá ťa stále prenasleduje. Kvôli hriechu, ktorý stále ťaží. Nevieš, akú hanbu si v srdci nesieš ty. Ale som si istá, že v advente Boh robí zázraky, keď si sám oblieka to obyčajné, ľudské, zraniteľné a omylné telo, aby nás zbavil hanby. Volá z temného úkrytu na svetlo všetkých vnútorne utláčaných, ponížených a zahanbených vinou! Už sa nemusíš skrývať za pózy a mejkap, za ohlušujúci smiech, za vyleštené podlahy a naškrobené oblečenie, za workoholizmus... Pán ťa zbavuje tvojej hanby! Chce si ťa použiť ako Alžbetu. Ráta s tebou! Má s tebou veľké plány! Tvoja vina je zahladená!

Dnes ťa pozývam využiť práve ten moment, keď ti napadne: „Čo si o mne (o tom, čo idem urobiť) pomyslia ľudia?“ Práve v tej chvíli naber odvalu a urob presne to, k čomu ťa volá On. A ty presne vieš, k čomu ťa volá... Tak sa neskrývaj!

Rozmliazdil hlavu hadovi

Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo; ono ti rozdrtí hlavu a ty mu rozdrtiš päťu (1Moj 3, 15).

Toto je trest pre hada potom, ako prví ľudia zhrešili a zároveň je to prvé proroctvo o Ježišovi. Keby si na chvíľku pochybovala o zmysle svojho života, keby si pochybovala o tom, či si tam, kde máš byť, či Boh vidí tvoje zápasy a či sa stará o to, čím žiješ, tak ti chcem pripomenúť, ako ďaleko siahajú Božie plány s tebou: *Ved' ešte pred stvorením sveta vyvolil si nás v Ňom, aby sme boli svätí a bez úhony pred Ním* (Ef 1, 4). Ešte pred stvorením si ťa vyvolil pre svätý život plný lásky v Jeho blízkosti a urobil to cez Ježiša. Boh Jeho príchod na tento svet naplánoval dávno predtým, ako sa Ježiš narodil. Keď sa Adam a Eva rozhodli neposlúchnuť Boha, ten starý had – Boží nepriateľ Satan – to mal v tej chvíli zrátané, pretože zvedol objekt Božej lásky! Z Božích úst zaznelo prvé proroctvo o Ježišovi, ktoré ohlasovalo, že raz nad ním zvíťazí potomok ženy!

Ježiš je potomok Evy, ktorý rozmliazdil hlavu hadovi. Bohu tak veľmi záležalo na tom, aby si bola zachránená! Tak veľmi túžil po svätom a bezúhonnom živote pre teba, že neváhal v Ježišovi vstúpiť do tvojho sveta, aby vybojoval boje, ktoré ty sama nie si schopná vybojovať.

Moja milá, občas sa snažíš bojovať sama. Vysiľuje ťa to. Zbytočne mrháš energiou, a aj tak to nemá úspech. Svoje zlé rozhodnutia obhajuješ „osudom“ a porovnávaš svoj život s inými. Ježiš je tu kvôli tebe. Požiadať Ho, aby prebral vedenie, lebo inak prehráš ten najväčší boj svojho života – večnosť. A potom vždy, keď ti bude veľmi ťažko a budeš mať chuť vzdáť svoj boj s hriechom, keď prestaneš mať trpezlivosť sama so sebou, pripomeň si, že On rozmliazdil hlavu hada a môže to urobiť, kedykoľvek to budeš potrebovať. Keď budeš mať pocit, že neustále padáš a robíš tie isté chyby. Keď budeš rozmyšľať o tom, či môžeš veriť Božej láske, a budeš mať pocit, že je tak ďaleko a ty si zlyhala... Nezabudni, že tvoj nepriateľ je aj Božím nepriateľom. Má to už zrátané. Toto sú možno jeho posledné záchvevy, ale v skutočnosti prehral.

Pred nami sú Vianoce. Je nejaký boj, ktorý stále vedieš a prehrávaš? Viem, že Boh pokoja skoro rozšliape satana pod vaše nohy. *Milost' Pána Ježiša Krista nech je s vami* (Rím 16, 20).

AJ TOTO MOŽNO NÁJŠŤ NA WEBE

Výroky o Ježišovi

Historik Philp Schaff: Ježiš Nazaretský vniesol viac svetla na veci ľudské i božské, ako všetci učenci a filozofi dohromady, predniesol také slová, aké pred ním ani po ňom nikdy nikto nepredniesol. Za tri roky svojho pôsobenia zmenil svet na ďalších 20 storočí. Aj iní morálni a náboženský vodcovia ovplyvnili svet, ale nikto tak, ako pokorný tesár z Nazaretu.

Jaroslav Pelikán (Historik z Yale univerzity): Bez ohľadu na to, čo si o ňom kto myslí, alebo čomu verí, Ježiš Nazaretský je dominantnou postavou v dejinách západnej kultúry už 20. storočí.

Nekresťanský filozof H. G. Wels na otázku, kto zanechal najväčší odkaz v dejinách ľudstva odpovedal: Ježiš stojí na prvom mieste.

Jean Jacques Rousseau: Keď Platón opisuje svojho imaginárneho spravodlivého muža, opisuje presne charakter Ježiša Krista.

M. Luther King: Nesnažil sa prekonať zlo zlom. Prekonával zlo dobrom. Aj keď ho ukrižovala nenávisť, reagoval láskou.

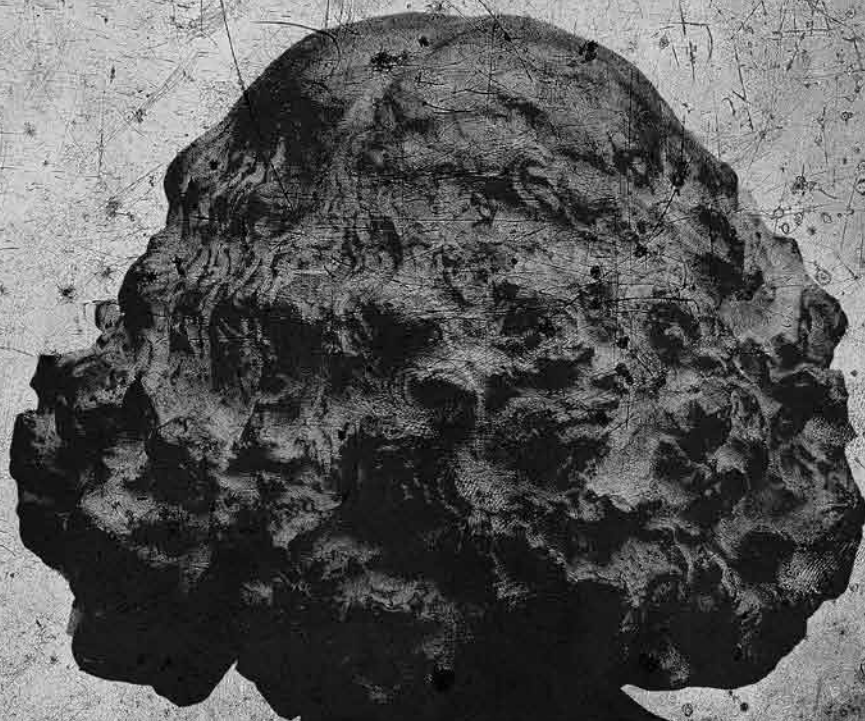
Dopady Ježišovho učenia:

Ľudské práva boli založené na Ježišovom učení.
Jeho slová viedli k zrovnoprávneniu žien a menšín.
Jeho nasledovníci zrušili otroctvo v Európe a Amerike.
Ježišove slová inšpirovali vznik charitatívnych organizácií.

G. Kosmály: Nečakaný príchod anjela

G. Kosmaly: Z cyklu Biblické príbehy

NA POMEDZÍ FOTOGRAFIE, GRAFIKY A MAĽBY

GABRIEL KOSMÁLY sa narodil roku 1958 vo Svodove. Odbor Užitá fotografia vyštudoval na známej bratislavskej „ŠUPKE“ a na PdF v Nitre ukončil štúdiá doktorátom z oblasti teórie umenia. Žije v Leviciach. S manželkou Martou majú dve deti – Kristínu a Gabriela. Upozornil ma naňho priateľ, Ondrej Garaj, ako na zaujímavého fotografa. Keď som si pozrel jeho web-stránku, videl som všeličo iné, len nie fotografie, ako ich máme v predstavách. Gabriel Kosmály určite zaujme svojou osobnosťou, ale jeho tvorba vás vyvedie z miery. Aj keď o sebe tvrdí, že je fotograf (čo mu nemožno zobrať) ja som si ho nazval FOTO-GRAFIKOM. Napokon – posúďte sami z rozhovoru a niekoľkých obrazov, ktorými ilustrujeme toto vianočné číslo. (BOHUSLAV PIATKO)

Začnime vašimi začiatkami. Čo vás priviedlo k fotografovaniu?

Gabriel: Už na základnej škole ma zaujala grafika. Po jej skončení som išiel na prijímačky na strednú umelecko-priemyselnú školu – legendárnu bratislavskú ŠUPku. Prijímačky som síce spravil, no pre nedostatok miesta ma na grafiku neprijali, ale ponúkli mi miesto na fotografii, a tak som začal tam.

Neznechutilo vás neprijatie na grafiku?

Gabriel: Ani nie. Už od malička som sa venoval foteniu – na základnej som bol akýmsi školským fotografom. Ale už vtedy som chcel tvoriť – dávať do obrazu svoj názor, pocit, svoje videnie. Ľahšie sa mi realizovala myšlienka cez výtvarnú techniku. Myslel som si, že to mi fotka neumožňuje, že fotka len zachytí realitu, okamih, že nie je až tak tvárna. Až neskôr som prišiel na to, že to vôbec nie je tak. Do umenia „tvoriť“ fotografiu tak, ako som si predstavoval, že je možné iba v grafike, ma voviedla profesorka

Milota Havránková. Pri nej som pochopil, že fotografia vie nielen zachytiť krásu, ale ju aj vytvoriť.

A to bol asi chodník, ktorým ste sa vydali. Keď som si pozeral vašu webovú stránku, zostal som dosť prekvapený. Čakal som fotografie – teda to, čo si bežný človek pod fotografiou predstavuje – a našiel som grafické obrazy a maľby. Pri mnohých som cítil fotografiu iba kdesi v pozadí... Ale k tomu sa ešte dostaneme...

Gabriel: ...chcem podotknúť, že fotografia je druhom výtvarného umenia. Niektorí ju však zjednodušili len na nástroj zachytenia momentu. Študenti počas pôsobenia Miloty Havránkovej sa reportážnej fotografii málo venovali, ona ich zaujala tvorivou hravosťou. Jej odchovanci založili neskôr slávnu Novú vlnu slovenskej fotografie.

Ale, vráťme sa k začiatkom – dajme slovo vašej manželke. Pokiaľ viem, vy sa tiež pohybujete v oblasti kultúry...? Čo vás priviedlo ku kultúre?

Marta: Už dlhšie robím v regionálnom osvetovom stredisku v oblasti kultúry. Jednoducho – kultúra mi bola blízka, tiež asi od mladosti. S Gabim sme sa zoznámili ešte na strednej škole. On bol v Bratislave na „šupke“ ja na gymnáziu v Leviciach, a náš vzťah mi pomáhal hlbšie vnikať do umenia a prirodzene, aj do fotografie. Po skončení vysokej som učila na tunajšej umeleckej škole. Neskôr sme sa pustili do podnikania v oblasti úžitkovej keramiky a dnes mám na starosti regionálnu kultúru, predovšetkým oblasť fotografie.

A ďalšie začiatky: Ako ste sa dostali k Bohu? Bolo to v rámci rodinnej výchovy, alebo bola cesta iná?

Gabriel: Vyrastal som v dosť prísnej katolíckej rodine. Chodil som pravidelne do kostola. No akosi ma to neuspokojovalo. Nevedel som ešte, čo, alebo koho, ale hľadal som. Prešiel som všetky levické cirkevné denominácie a najviac ma zaujala Cirkev bratská. Ako stredoškolský učiteľ som na žiakoch z tohto zboru videl, že majú niečo naviac ako ostatní. Oslovilo ma to spoločenstvo – svojou úprimnosťou a vnímaním Boha. Hoci, aj to musím povedať, že mi prekážala akási ich uzavretosť. Chýbalo mi tam viac otvorenosti k širšiemu okoliu. Nakoniec som sa stal členom Kaplnky Levice.

A vy, ak sa môžem spýtať?

Marta: Ja pochádzam z úplne iného konca – prísne ateistickej rodiny. Otecko bol presvedčeným ateistom a tomu sa prispôsobila aj mamička a celý rodinný život. S kresťanstvom som sa vlastne naozaj stretla až keď sme sa zoznámili s Gabim. Dokonca sme mali tajný cirkevný sobáš v Trnave. Podarilo sa nám vybrať, že sme boli sami v zamknutom kostole. Potom som aj začala chodiť do kostola, ale bolo to len sporadické. Nebolo to nič pravidelné a nejaké hlbavé. Až keď Gabi, aj náš syn Gabriel, zakotvili v Cirkvi bratskej, v zbore Kaplnka Levice, som začala žiť duchovne intenzívnejšie, ale musím o sebe povedať, že som človekom, ktorý ešte hľadá Boha. Aj moja sestra sa cez manžela dostala do Cirkvi bratskej, takže obidve dcéry ateistu žijeme v Cirkvi bratskej resp. v Kaplnke.

Takže váš život – spoločný aj individuálny je životom hľadajúcich. Gabriel, vás hľadanie priviedlo k svojskému videniu sveta cez hľadáček fo-

V rokoch 1978 – 2021 sa zúčastnil na desiatkach spoločných i samostatných výstavách v mnohých európskych krajinách, ale aj v Číne a Japonsku a získal za svoju tvorbu viacero ocenení. Najvýznamnejšie na výstave v Děčine (ČR) Striebornú medailu, v Belgicku Zlatú medailu a Cenu premiéra Belgicka a ďalšie.

toaparátu. Ako som už povedal na začiatku, vaša tvorba je pre nezainteresovaného všetko iné, len nie fotografia. Alebo ak, tak nám ju trochu priblížite...

Gabriel: V živote, ako každý, som aj ja hľadal svoju cestu. Tak ako vo viere, tak aj v tvorbe. Moja tvorba sa nesnaží napodobňovať grafiku alebo maľbu, vychádza zo skrytých, pre mnohých nepoznaných, fotografických vyjadrovacích prostriedkov. Námety, ktoré stvárňujem, sa skladajú z viacerých fotografií (volám ich náhradnými dielmi), ktoré spájam do jedného obrazu. Priznávam, že tak trochu pripomínajú grafiku alebo maľbu, ale sú to predsa len číre fotografie.

Teraz to už vidím, ale predsa – dá sa to ešte nazvať fotografiou?

Marta: Gabi hovorí, že on fotiť nevie. Často na workshopoch hovorí: „Ja fotografovať neviem.“

Gabriel: Samozrejme, fotografiu som vyštudoval, ovládam ju, no moje videnie je viac výtvarné ako fotografické. Moje obrazy sú čisto fotografie, ale výtvarne poňaté. Sú zhmotnením mojich myšlienok, pocitov a predstáv s prostriedkami, ktorými dnešná fotografia disponuje. Ale – fakt je ten, že sa nemôžem pochváliť, že by som mal brilantné fotografické videnie.

Ako teda tvoríte? Máte v hlave vidinu budúceho obrazu a fotíte podľa tej predstavy, alebo fotíte náhodne, a potom skladáte výslednú fotku?

Gabriel: Aj tak, aj tak. No obraz väčšinou vzniká najskôr v mojej hlave. To, čo vidím (zatvorenými očami), čo chcem vytvoriť, je niečo úžasné (pre mňa), jednoducho perfektné. To, čo vznikne je však neraz iba slabý odvar toho, čo som mal v hlave. Nakreslím si približne, ako to má vyzeráť, čo je nosná myšlienka, potom obraz väčšinou skladám z prvkov, ktoré nafotím podľa náčrtov, ale neraz napomôže aj

tvorivá náhoda a nastáva zvrät, ktorý vopred nebol plánovaný.

Keď nebol Photoshop, a ten asi vo vašich začiatkoch nebol, ako ste to robili?

Gabriel: Jednoducho – obrazy vznikali v tmavej komore z analógových fotografií. Starší si možno ešte pamätajú na priehľadné svetlocitlivé materiály, a tak namiesto fotopapiera som vo foto-komore exponoval na ne. Tieto som skladal, upravoval, vyškrabával, maskoval. Uplatňoval som pri tom rôzne experimentálne foto-chemické techniky ako Sabatievov efekt, izohéliu a solarizáciu. Dnes je to v počítači oveľa jednoduchšie. Teraz sa človek skôr krotí, aby to danosťami techniky neprehnal.

Vy ste pre manžela inšpiráciou alebo prvou kritičkou?

Marta: Asi skôr kritičkou a mnohokrát ani nie prvou (smiech).

Manželky zvyčajne vytvárajú zázemie svojim umeleckým polovičkám. Ako to funguje u vás?

Marta: Zázemie? Doma samozrejme. Ale snažím sa mu aj pomáhať. Ako som spomenula, v rámci mojej práce v oblasti kultúry, často ho aj my pozývame na rôzne stretnutia, workshopy, do rôznych diskusií o tvorbe a porôt.

Na vašej webovej stránke, kde prezentujete svoju tvorbu ma zaujali aj názvy, či už jednotlivých obrazov alebo cyklov. Niektoré mi pripadali ako lyrizovaná próza – zobrazujúce skôr vnútorné poryvy mysle, surrealistické poviedky vyjadrené v obrazoch, ktoré sa skladajú do mozaiky príbehu. Vidím to dobre?

Gabriel: Aby moje obrazy divák nielen vizuálne vnímal, ale aby ich aj čítal mojou optikou – tam niekde sa snažím dostať diváka. Priradiť k obrazu názov je už len tou bodkou pri tvorbe toho-ktorého obrazu. Za mladi som písal

básne – strašne zlé, tak sa teraz snažím z toho niečo prepašovať vo forme názvu obrazu. Myslím si, že mojím vrcholom v tejto sfére je názov obrazu: „Je čas odísť, povedalo prasiatko“ (smiech). Veľkou inšpiráciou v mojej tvorbe sú biblické príbehy a už dlhé roky pracujem na nevyčerpatelnom zdroji, ktorý nazývam Fosílie dneška.

Biblické príbehy sú jasné, povieme si o nich neskôr. Čo sú Fosílie dneška?

Gabriel: Sú to zahodené, pošliapané, nepotrebné predmety,

alebo ich úlomky, ktoré nachádzam na zemi... Pôvodne sa tento cyklus volal Po čom šliapeme. Tieto sú v určitej fáze starnutia a deštrukcie a svojím spôsobom sú úžasne zaujímavé. Majú svoju estetiku. Napríklad pokrčený plastový pohár sa môže na obraze stať sukňou pre dievča, alebo kúsok umelej hmoty z disku auta sa môže premeniť na rybu..

Marta: Často sme sa s našimi deťmi smiali, keď sa na prechádzkach za nami vliekol a hovorili sme si: Ocinko stále zaostáva, lebo fotí špinu na zemi...

Moja krajina

Religiozita

Nevyhýbate sa ani prírode, hoci veľmi svojrázne a abstraktne...

Gabriel: Asi myslíte na cyklus, ktorý som nazval Moja krajina. Môže vyznieť pre niekoho čudne, keď spojím chorvátske more s našou slovenskou prírodou – preto je to „Mojou krajinou“. Taká je v mojej predstave, po takej v snoch túžim, ale v skutočnosti neexistuje.

Pozrime sa na vaše Biblické príbehy: Genesis, Proroci, Oltáre, Padlí anjeli, Getsemanská záhrada a ďalšie.

Gabriel: Biblické motívy sú pre mňa (čím ďalej tým viac) hlavným žriedlom inšpirácie. Viera je pre mňa východiskom – obsahom môjho života, podľa nej sa snažím žiť, a to sa samozrejme odráža v mojej tvorbe. Náboženstvo vnímam ako nedokonalú formu obsahu, čiže viery. A tak sa to snažím vo svojej tvorbe aj prezentovať. Tabuizovať náboženskú identitu by bolo podľa mňa chybou. No čo jej môže pomôcť, je duchaplná, seriózna obrazová kritika. Moje obrazy nie sú pohľadom teológa. Vyjadrujem v nich to, čo ja prežívam, cítim,

čo hľadám. Podľa mňa Boh chce, aby sme všetci niečo tvorili, dokonca aj niečo stvorili. Ja si svoj život bez tvorby, ale ani bez Boha neviem predstaviť. V mojich obrazoch je moja viera.

Zoberme aspoň jeden z nich: Getsemanskú záhradu.

Gabriel: Tému tohto cyklu som fotil v Štiavnických horách. Tá noc je silným príbehom, jedným z najsilnejších. Tvoril som ho dlho a veľmi prácne. Hľadal som vhodné stromy, tváre, postavy, čakal som na hmlu. Hľadal som jej atmosféru, jej význam mojimi očami. Príbeh z Getsemanskej záhrady je pre mňa najsmutnejším príbehom. Často sa mi zdá, že náboženstvá akosi zabudli na tento príbeh, aj na nasledujúce rána po ňom. Na základe tohto poznatku alebo pocitu, vznikol môj početný cyklus obrazov pod názvom Religiozita – náboženstvo. Z tohto plynie aj môj často kritický názor.

Keď sa pozeráte na manželo-ve obrazy (foto-grafie), vidíte svet jeho očami?

Marta: Niekedy áno, niekedy potrebujem vysvetlenie. Lebo človek tam nie vždy vidí to, čo si on myslí, že tam vložil, čo chcel povedať. Ale sú aj obrazy, ktoré sú mi hneď jasné

Gabriel: Umenie by malo hovoriť aj bez slov, možno má dať priestor aj divákovi na jeho vlastné vnímanie... čo jemu hovorí obraz.

Marta, máte aj nejaké špeciálne obľúbené?

Marta: Páčia sa mi mnohé z tých, ktoré robí v poslednom čase. Sú veselšie, farebnejšie. Často som mu hovorila, aby nerobil len čier-nobiele, že sú príliš ponuré, že treba aj trochu veselšie, a to dodáva obrazom farba. Hoci sa stretávam aj s názorom, že čiernobiela fotografia je „umeleckejšia“.

Gabriel: Je to akýsi názor niektorých, ale ja sa s tým nestotožňujem. Čiernobiela technika fotografovania má nesporne vý-

znam a dáva dielu určitý charakter, ale rovnakú úlohu zohráva aj farba... Niekedy farba zvýrazní iný pohľad na skutočnosť, ako čiernobiela fotka. Odtiene sivej často potlačia tie nepodstatné (farebné) informácie, ktoré škodia obrazu. Podobne je to s hmlou a snehom.

Ďalšia vaša veľká téma je žena. Akty. Aj keď na mnohých obrazoch nie sú dominantné, teda nevyjadrujú len krásu ženského tela, predsa tam sú. A zobrazovanie aktov v kresťanskom prostredí... no, asi nejde veľmi dohromady, aj keď ja v tom nevidím nič hriešne.

Gabriel: Predovšetkým si tu treba uvedomiť to, že nahota, fotografovanie aktov, vôbec nesúvisí s osobou fotografa, čo od začiatku chápe a vníma aj moja žena. Zobrazenie nahoty je prirodzená vec, len sa s ňou niekedy manipuluje. Má aj erotický podtón, ale ten je prvoplánový a nie rozhodný. Pán Boh stvoril Evu nahú. Zahalenie prišlo až následne. Kresťanské maľby stáročia využívajú nahotu pri znázorňovaní biblických tém. Ja na nahote v umení nevidím nič mimoriadne. Myslím si, že ľudia, ktorí sa inak na nahé telo nevedia pozrieť, iba ako na objekt erotiky, sú o niečo ochudobnení. Skutočné umenie vníma akt v jeho prirodzenej kráse.

Vy sa ako na to pozeráte?

Marta: Gabi to už povedal – nevnímam fotenie aktov ako niečo erotické a hriešne. Ani pohoršujúce. Náplňou mojej práce je aj organizovanie workshopov pre amatérskych fotografov, kde sa fotia aj akty. Okrem iných známych fotografov na nich pôsobil ako lektor aj Gabi. Mnohé z tam vzniknutých fotografií sú oslavou ženskej krásy.

Myslíte si, že ste už povedali, čo ste chceli povedať, alebo cítite, že ešte ste všetko nepovedali, že to hlavné je ešte pred vami?

Gabriel: Keby sa dalo, ešte by som si objednal (smiech) aspoň jeden život. Tak trochu ľutujem tie roky, čo sme podnikali a na tvorbu nebol čas. Celkom určite necítim nejakú vyhorenosť. Naopak – teraz, v staršom veku sa mi zdá, že v tvorbe dozrievam. Robím toľko, ako som nerobil nikdy predtým. A pri tvorbe ako si zhustene prežívam svoj život. Vynárajú sa súvislosti s minulosťou, dobré i zlé. Niekedy sa to podobá ďakovnej modlitbe, najmä keď sa darí. A keď sa nedarí... aj to je život.

Vie takéto umenie uživiť?

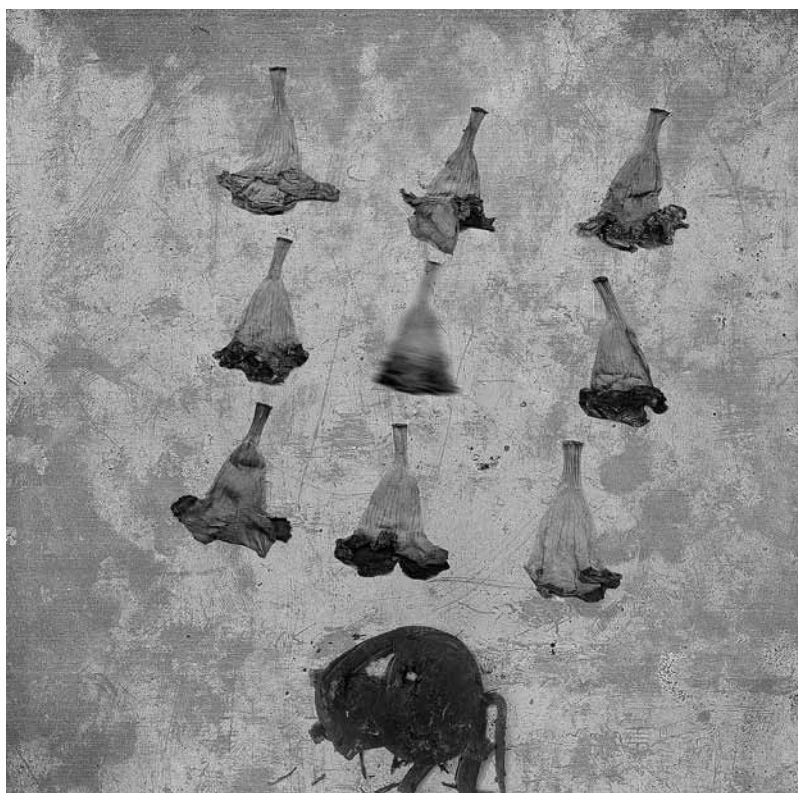
Gabriel: Ani nie, pretože u nás neexistuje žiadny efektívny systém podpory individuálneho umenia, ktorý funguje napríklad v Maďarsku formou rôznych umeleckých ocenení, ktoré mesačne zaistujú určitý finančný príjem. Ale poteší ma, keď niekto prejaví o moju tvorbu záujem a kúpi si nejaký obraz. Ten človek

uberie zo svojho, aby sa potešil mojou tvorbou. Často obrazy aj darujem, mám radosť, keď sa niekomu páčia. Veď ako sa hovorí: lepšie je dávať, ako dostávať.

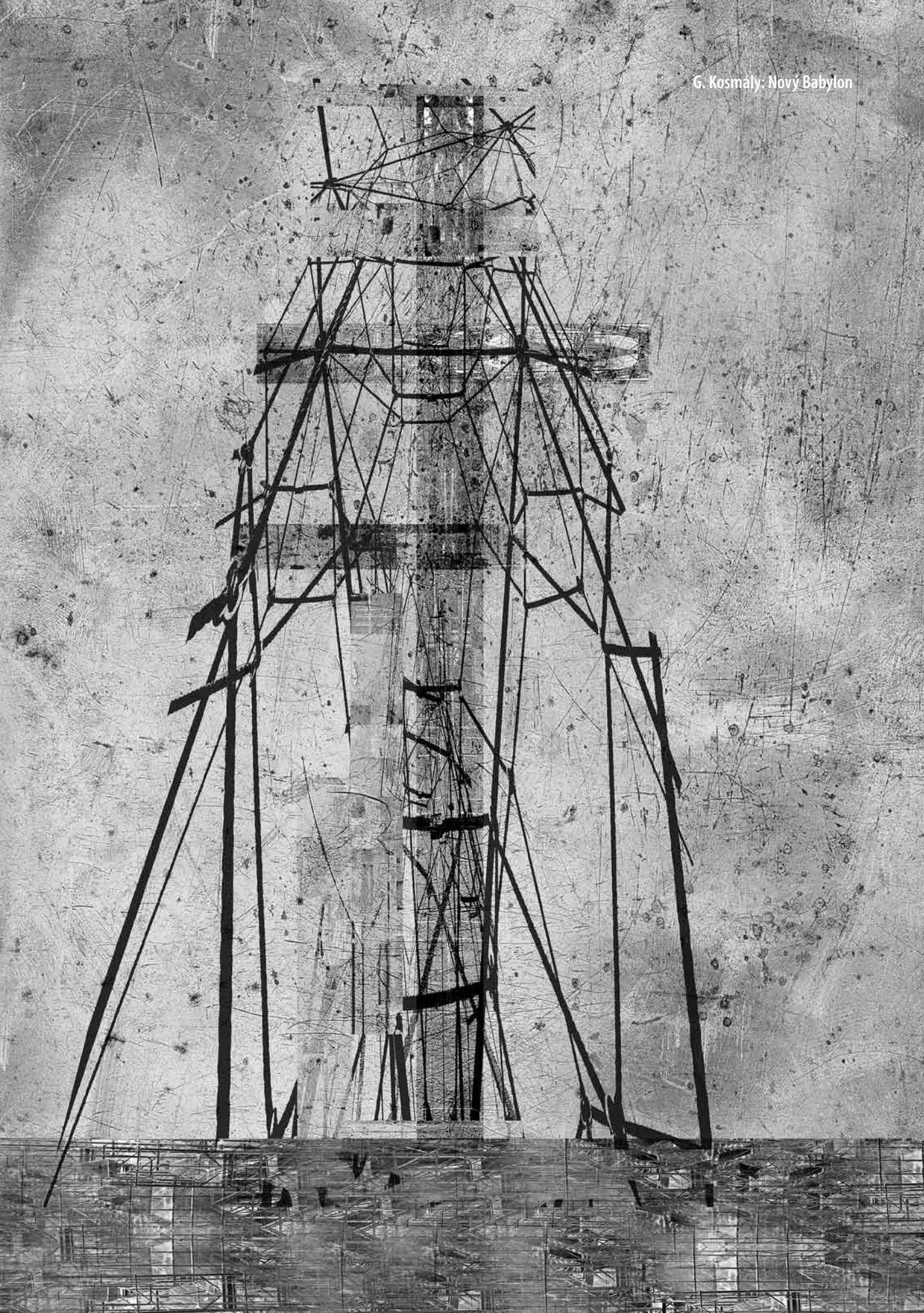
A na záver klasická otázka vianočného Dialógu pre gazdinú: Aké sú vaše Vianoce na stole?

Marta: Tým, že sme manželstvom dvoch národností – maďarskej a slovenskej, tak dodržiavame „už naše“ zvyky. Polievka je slepačí vývar s domácimi rezancami, nechýba zemiakový šalát, síce bez ryby, ale s husacou alebo kačacou pečeňou. Na stole musí byť pečená kačka s kapustou a knedľou a tzv. „ľudaškáša“ (ryža varená vo vývare, obohatená kúskami kačacej pečene, krku a žalúdka). Takže sme tradície tak trochu premiešali – niečo od Gabiho rodičov, niečo od mojich.

Gabriel: Škoda len, že táto tradícia je len raz za rok (smiech). ■

Je čas odísť, povedalo prasiatko

EŠTE NEVIEME, KÝM BUDEME

Lk 1 26 – 38, 1Kor 15, 42 – 49

DANIEL PASTIRČÁK (CB Bratislava-Kaplnka)

Na náhrobnom kameni C. G. Junga sú vytesané tri vety: Na pravom paneli: *Prvý človek je zo zeme – zemský*. Na ľavom: *Druhý človek je z neba – nebeský*. A v strede: *Vzývaný či nevzývaný, Boh je prítomný*. Prvá a posledná veta pochádzajú od apoštola Pavla. V prvom liste Korinťanom napísal: *Prvý človek je zo zeme, pozemský, druhý človek je z neba. Aký je ten pozemský, takí sú aj ostatní pozemskí; aký je ten nebeský, takí sú ostatní nebeskí. Ako sme niesli podobu toho pozemského, tak budeme niesť i podobu toho nebeského*. Ján vo svojom prvom liste napísal: *Ešte sa neukázalo, kým budeme*. Kým budeme? Práve v tejto otázke, vzývaný či nevzývaný, je Boh prítomný každému človeku.

Narodí sa dieťa. Nesie si v sebe obraz prvého človeka – človeka zo zeme. Ten obraz má v narodených deťoch nespočetné podoby. Prichádza cez dedičný prenos obrazov predkov, rodičov až k narodenému dieťaťu. Rodina stojí nad kolískou: „Je celé po mame“, hovoria jedni. „Celý otec“, hovoria druhí. „Čo z neho vyrastie?“ premýšľajú rodičia. V hlave sa im rodia predstavy o dieťati, ktoré vychovávajú. „Čím chceš byť?“ Pýtajú sa učitelia detí v škole. „Čo len z neho bude?“ Pýtali sa učitelia i rodičia, keď som začal chodiť do školy. Z diktátov som totiž mával takmer vždy pätku. Keď som začal chodiť na ľudovú školu umenia, začali sa vo mne rodiť moje vlastné sny. Predstavoval som si, že budem ako Van Gogh alebo Gaguin. Uplynulo 30, 40, 50 rokov. Čo sa zo mňa stalo? Som iný, ako si predstavovali rodičia, učitelia, priatelia, i ako som si predstavoval ja sám. Tak to je, stávame sa niekým, no nevieme kým budeme.

Vianoce pred nás kladú príbeh rodičov a dieťaťa. Boli sme v Nazarete pri Máriinej studni. Navštívili sme pozostatky domu, v ktorom sa to, o čom píše evanjeliá, malo odohrať. Podľa tradície sa Mária od studne vrátila domou a zjavil sa jej anjel. *Si obdarovaná milosťou, Mária. Otehotnieš a porodíš syna. Dáš mu meno Ježiš. Bude sa volať synom najvyššieho. Boh mu dá trón jeho otca Dávida. Bude kraľovať nad domom Jákoba a jeho kráľovstvom nebude konca*. Čo si mala Mária pod týmito slovami predstaviť. Čo by sme si, na Máriinom mieste, predstavili my. Predstavovala si azda, že v čase jej života sa všetko zmení? Izraelský národ sa vymaní spod moci Rimanov. Jej syn sa ujme vlády. Ona bude v tom čase už staršou paňou. Nastahuje sa k nemu do kráľovského sídla. Budú bohatí, mocní, ctení všetkým ľudom. Nevie, na čo Mária myslela, vieme iba, čo povedala: *Som služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova*. Čoskoro bude Mária počuť celkom iné slová. Staručký Simeon v chráme vezme jej dieťa do náručia: *Tento je určený mnohým na pád a povstanie, povie Márii, na znamenie, ktorému budú odporovať. Aj tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby vyšlo najavo zmýšľanie mnohých srdc*. Ako si má Mária predstaviť ten pád, to povstanie, ten odpor, ten meč? Ako má chápať anjelove slová o sláve a kráľovstve a slová Simeona o odpore a meči, čo prenikne jej srdcom? Čo si čakala Mária, ako si si predstavovala čas, keď

tvoje dieťa dospeje? Prídu chvíle, keď tvojím srdcom naozaj prenikne meč – prvý, druhý, tretí raz. Keď bude mať Ježiš 13 rokov, stratí sa vám v dave. Nájdete ho v chráme, ako sedí medzi rabínmi a kladie im zasvätené otázky. Prekvapene sa na vás pozrie: *Prečo ste ma hľadali?* spýta sa, akoby sa nič nestalo, či ste nevedeli, že sa mám zaoberať tým, čo patrí môjmu Otcovi? A príde i chvíľa, keď sa ťa zmocní mučivá pochybnosť. Rodina je znepokojená, zhodnete sa na tom, že treba Ježiša zastaviť, lebo sa pomiatol na rozume. Keď za ním pridete, nechá vás stať vonku. Nenájde si čas ani na to, aby vám odpovedal na vaše znepokojenie: *Mojím bratom, sestrou i matkou je každý, kto plní Božiu vôľu*. Odkáže vám. Takto si si istotne nepredstavovala budúcnosť. A príde ešte čosi horšie: zinscenovaný proces, bičovanie, kríž. Tvoj syn bude odsúdený ako falošný prorok posadnutý démonom. Budeš v bezmocnom žiali hľadiť na telo svojho dieťa, čo práve dorástlo v dospelého muža, ako sa chveje bolesťou pribité na kríž. Nenájdeš ani silu navštíviť jeho hrob. Na Letnice sa ti tvoj syn vráti, no nie zvonku, zvnútra. Príde kraľovať, ale celkom inak, ako si čakala. Jeho trónom má byť totiž tvoje užialené srdce. Ježiš sa má v tebe narodiť ešte raz – tak, aby prebýval v strede tvojho bytia, on sám sa má stať tvojím životom.

Toto je srdce evanjelia. „Nezabúdajme, že skúsenosť Krista – skutočného Boha a skutočného človeka – je cieľom kresťanského života.“ Napísal Jean Yves Le-loup: „Nie je to vyhradené len Kristovi. Svätý Pavol hovorí, že „Kristus je starším bratom mnohých.“ Završenie máme sklon nechať ho samého, hoci sme s ním a v ňom povolani vstúpiť na cestu nezmiešaného zjednotenia s Bohom, ktorý v nás prebýva a ktorý všetko tvorí.“ Apoštol Ján to vyjadril takto: *Tým, čo ho prijali a veria v jeho meno, dal moc stať sa deťmi božími; tí sa nenarodili ani z krvi, ani z telesnej žiadosti, ani z vôle muža, ale z Boha*. V 1. liste Ján napíše: *Teraz sme Božími deťmi a ešte sa neukázalo, čím budeme*. Vieme, že keď sa zjaví, budeme mu podobní, lebo ho uvidíme takého, aký je. Otec Atanásius evanjelium zhrnie takto: „Boh sa stal človekom, aby sa človek mohol stať Bohom.“ Byť kresťanom neznamena iba prihlásiť sa ku kresťanskej viere. Znamená to otvoriť sa Bohu tak ako Mária, aby sa v našom smrteľnom živote zrodil jeho

nesmrteľný život. Byť kresťanom si vyžaduje odvahy neúnavne kráčať od toho, kým sme, k tomu, kým budeme.

To, kým sme, poznáme, to kým budeme, nie.

Seje sa porušené, vstáva v sláve, seje sa bezmocné, vstáva v moci, seje sa psychické telo, vstáva telo duchovné. Porušené poznáme, neporušené nie. Ponížené poznáme, oslávené nie. Nevieme, kým budeme. Ako si mám predstaviť sám seba o sto rokov. Jediné, čo si viem reálne predstaviť je lebka a pár hnátov, alebo popol v zemi, čo tu po mne zostane. V čase Vianoc majú rozhlas a noviny záujem o vianočný rozhovor. Takmer všetci mi medzi iným položia túto otázku: „Vianoce majú pre veriaceho jasný zmysel, môžu ho prežívať i tí, čo nie sú veriaci?“ Veľké hodnoty, ktoré životu človeka dávajú zmysel, môže prežívať s ľuďmi bez viery spoločne. Jedno však nie. Pre ľudí bez viery je konečným horizontom života pomuteľnosť, pre človeka viery je tým horizontom večnosť. Čo by sa z môjho života stratilo, keby sa z neho stratil Boh? Mnohé by zostalo, zostala by láska k jednotlivým ľuďom, poznávanie nových vecí, zápas o slobodný život. Láska k Bohu by sa však stratila a s ňou i láska k večnosti a úplnosti bytia. Láska k Láske všetkých lások, láska k celostnej Pravde, v ktorej sa všetky pravdy spájajú. S ňou by sa stratila i nádej, že k tej Láske, k tej Pravde raz dôjdem, zjednotím sa s ňou naveky a stanem sa tak v Bohu úplným. Ešte nevieme, kým budeme, a predsa to, kým budeme, je tu s nami prítomné v každom okamihu. Večnosť nie je predĺženie času. Miliardy rokov nie sú večnosť bližšie než jediná sekunda. „Boh tvorí svet a všetky veci v jednom prítomnom teraz,“ napísal Majster Eckhart, „čas, ktorý uplynul pred tisícimi rokmi, je Bohu práve tak prítomný ako čas, ktorý je teraz. Do duše, ktorá spočíva v jednom prítomnom teraz, rodí otec svojho jednorodeného syna: A tým zrozením sa naša duša znovu rodí v Bohu.“ Pred Bohom som prítomný celý, všetko, kým som bol, kým som, i kým budem. Raz to očistené a zjednotené v Kristovi neporušené a celostné vstúpi do večnosti. Čosi z toho ochutnávam tu a teraz. Ochutnávam to však iba čiastočne, lebo je mi to prítomné ako čosi, čo môjmu bytiu chýba: Pravda, Láska, Sloboda.

Týmto tromi veľkými slovami apoštolovia naznačujú to, kým budeme. Budeme úplní v Pravde: *Poznávame iba šťastie, a šťastie prorokujeme.* Píše Pavol. *Ale keď príde plnosť, to čo je čiastočné sa pomíní. Teraz vidím len akoby v zrkadle v záhade, ale potom z tváre do tváre. Teraz poznám šťastie, ale potom budem poznať tak, ako som bol Bohom spoznaný.* V každej chvíli, keď sa naozaj otváram pravde, sa môjho času dotýka večnosť. V nej do mňa Boh vtlača podobu Krista – človeka z neba.

Budeme úplní v Láske: *Milovaní, milujme sa navzájom, lebo láska je z Boha, a každý, kto miluje,*

narodil sa z Boha a pozná Boha. Píše Ján: *Kto nemiluje, nepozná Boha, lebo Boh je láska.* V každom čine lásky, keď svoje ja bez podmienok otváram tvojmu ty, do nášho času vstupuje večnosť. V nej do mňa Boh vtlača podobu Krista – človeka z neba.

Budeme úplní v Slobode: *Pán je Duch,* píše Pavol, *a kde je Duch Pánov, tam je sloboda. My všetci s odhalenou tvárou akoby v zrkadle pozeráme na slávu Pána ako do zrkadla a premieňame sa na ten istý obraz v stále väčšej sláve.* Každý pohyb slobody, keď sa odpútavam od lipnutia na sebe, na svojich predstavách, žiadostiach či strachoch, vkladám svoje bytie do večnosti. V nej do mňa Boh vtlača podobu Krista – človeka z neba.

Od predkov som prevzal podobu prvého človeka zo zeme.

Ako mám na seba vziať tvoju podobu, Kriste? Skôr než si nám svoj život odovzdal v smrti a vzkriesení, modlil si sa modlitbu budúcej jednoty v láske. Modlil si sa ju za nás všetkých, za tých, ktorí cez slová apoštolov uveria v teba. Oproti dejinám si vyslal vôľu, ktorou k nám prichádzaš a zvnútra ňou tvoríš to, kým budeme. Srdcom tej modlitby je tvoje vyznanie: *Otče, všetko čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje je moje...* Tvoju podobu do seba prijímam tam, kde svoju biednu modlitbu vkladám do tvojej modlitby. Tam, kde sa nesený tvojou vôľou vkladám do toho zjednotenia. Spolu s tebou sa odovzdávam Bohu: *Bože, všetko, čo je moje, je v Kristovi tvoje.* Moja bolesť, moja nevedomosť, môj chaos, hriech, moje umieranie, Bože, je v Kristovi tvoje. *Bože, čo je tvoje, je v Kristovi moje.* Tvoja večnosť, tvoja úplnosť, tvoja pravda, tvoja láska, tvoja sloboda, Bože, je v Kristovi moja.

Skutočná modlitba je vždy pohybom zrodenia.

Pomuteľné bytie sa v nej otvára nepomuteľnému životu človeka z neba. Svojou modlitbou sa odovzdávam Kristovej modlitbe a rodím sa v ňom z Lásky: „V tej láske je náš život večný.“ napísala Juliana z Norwich. „V našom stvorení máme síce svoj počiatok, ale láska, v ktorej nás stvoril bola v ňom bez počiatku. V tej láske mám svoj počiatok a na všetko toto budem hľadiť v Bohu bez konca.“

Telo a krv nemôžu zdediť nesmrteľnosť, napísal Pavol. A predsa, moje telo a krv, je to jediné, čo mám – semeno, ktoré deň za dňom sejem do večnosti. *Toto je moje telo a moja krv* – hovorí Ježiš, človek z neba. Je to práve Kristovo telo a krv, čo ma spája s Bohom naveky. Ty, Kriste, svoje telo a krv seješ do nás, my svoje telo a krv sejeme do teba – v tej sejbě sa stretáme, my v tebe a ty v nás. V tom vzájomnom siatí prijímame do seba tvoj obraz – človeka z neba. Symbolom toho siatia je eucharistia: Keď prijímame víno ako krv Kristovu a chlieb ako jeho telo, vyznávame Bohu: *Všetko, čo je moje, Bože, je v Kristovi tvoje, a to, čo je tvoje, Bože, je v Kristovi moje. Buď oslávený v nás.* ■

OTÁZKY A ODPOVĚDI

STANISLAV STEBEL (CB Liberec)

Kdybyste měli možnost se setkat s Bohem a mít 5 minut na otázky, na co by ste se Ho zeptali? Možná by to byla otázka: Proč jste ztratili svého milého, svou lásku? Možná by to byla otázka, proč vás stihla nemoc? Mnoho otázek. Nedá se žít život bez kladební otázk.

Mezi významné moderátory ve Spojených státech, něco jako u nás Marek Eben, jenže v mnohém větším měřítku, patří pan Larry King. Významný apologeta a křesťanský učitel, původem Ind, Ravi Zacharias, se ho zeptal, s kým by rád natočil interview? A moderátor známé talk-show, Larry King, odpověděl: „S Ježíšem Kristem.“ „A na co byste se rád zeptal?“ Larry King odpověděl: „Rád bych se jej zeptal, zda se skutečně narodil z panny.“ Když Ravi Zacharias požádal o písemnou autorizaci a svolení použít moderátorovu výpověď, tento pán mu vzkázal: „Skutečně jsem to nemyslel jako žert.“ Jedna vážná otázka těch lidí, kteří Vánoce neprožívají konzumně, a přitom se ještě nedostali k živé víře znovuzrozeného člověka.

Když Bertrand Russell dostal otázku, co by řekl Bohu, kdyby se s ním setkal po smrti tváří v tvář, odpověděl: „Řekl bych mu, že mi nedal dost důkazů“. Bylo to jeho upřímné přesvědčení? Skutečně si to myslel, že mu Bůh nedal dost důkazů?

Časopis Reason v červencovém čísle roku 1997 poukázal na to, že celá řada intelektuálně zdatných myslitelů nyní zpochybňuje Darwinismus a evoluční teorii. Jako ilustraci si vezmeme knížku profesora Michaela Behe *Darvinová černá skříňka*, kterou vydalo v tomto roce nakladatelství Návrat domů. Behe je profesorem biochemie na univerzitě v Betlému v Pensylvánii. Nemůžeme se mimochodem nepousmát nad faktem, že profesor se zaobírá otázkou původu právě ve městě, které nese název Betlém, i když ten Betlém není v Izraeli. Beheho knížka v podstatě vyzývá naturalisty, zastánce evoluční teorie, že z biochemického hlediska je evoluce nemožností. A vědecká společnost jak reaguje? „Dejte nám čas, my najdeme odpověď!“ Rozmary lidské mysli si chtějí na vše najít odpověď. A co narození z panny?

A pojďme dále: Dějiny nevykreslují hezký obrázek o způsobech, jakými křesťanství dosahovalo svých

cílů. Spolitizované, zmilitarizované a posilněné rozmanitými způsoby často zanechalo za sebou spáleniště a krev. Proč tak bylo? Byli nositelé křesťanského poselství skutečně přesvědčeni, že konali Boží vůli, anebo hluboko ve svém nitru věděli, že to byla jejich snaha potlačit jiné a použít i Boha k dosažení svých cílů. Duchovní řeči spojené s mocenskými pohnutkami jsou tou nejošklivější neřestí. Kdosi z Východu řekl: „Křesťané jsou jako vegetariáni, kteří nahlas opěvují klady vegetariánství, ale v centru města mají jatka a masné tržště.“ Největší nevráživost se často ventiluje ve jménu spravedlnosti. A proto se někdy setkáváme s otázkami skeptiků, pochybovačů: „Je obrácení skutečně nadpřirozené dílo, anebo je to něco psychologického, co působí jenom na některé, přičemž jiných se to vůbec nedotkne?“

Možná přijde čas, že si sedneme s Pánem dějin nad těmito otázkami. Jeho odpověď skeptikovi a věřícímu bude tak viditelná, že nebude třeba se ptát. Ba, možná prožijeme to, co učedníci v přítomnosti Pána: Nemohli se ptát. Byla by to urážka milého Krista. Existuje obraz Pána Ježíše, jak vede za ruku malou holčičku. Ta se jej zeptá: „Co se ti to stalo na ruce? Její malá ručička se dotkne místa, kde byl hřeb. Jen když skeptik a věřící uvidí na ruce Pána Ježíše znamení, vyvolávající otázky: Co se ti stalo s rukama?, mohou životní otázky ustát a odpovědi vytrysknou z hlubin duše.

Ruce Ježíše, někdy v Jeho zastoupení to mohou být naše ruce, kterými zvěstujeme svou láskou projevující se činem, prací – že Jeho ruce signalizují Kříž a Jeho oběť... Ty ruce ztělesňují poselství, za kterým byl a je život. *Já jsem cesta pravda a život*. Ruce křesťana, který se obrátil, ztělesňují poselství života oddaného službě Tomu, kdo šel na kříž za něho i za toho, komu slouží.

Ve svých pozdních letech Abraham Lincoln pověděl: „Když jsem opustil Springfield, žádal jsem lidí, aby se modlili za mne, ale nebyl jsem křesťanem. Když jsem pohřbil svého syna – co byla nejtvrďší zkouška mého života – nestal jsem se křesťanem. Ale když jsem se procházel v Gettysburgu a viděl hroby tisíců našich vojáků, tehdy jsem se tam ode-

vzdal Kristu“. Jeho životopisec přidává: „Prezident byl na kříži“.

Od moderátorů talk-show k skeptikům typu Bernarda Russella, až k nám všem, kdo zápasíme s vážnými otázkami – odpověď je tatáž. Čím déle žiji a věřím, jsem přesvědčen, že to, co nám nejvíce chybí, nejsou důkazy, ani vědomosti, ani výchova k učednictví. To, co nám ve většině případů chybí, je pokora a odvaha jít ke kříži. Tam umřít sami sobě, aby svět měl důvod se ptát: „Co to máte na rukou?“ „Co se vám stalo?. Tam se sbíhají smysl dějin a smysl života.

I když osobně věřím, že Pán Ježíš se narodil z panny, protože věřím, že mi zázračně nadpřirozeně daroval život pozemský i věčný, nechci vás, milí bratři a sestry, intelektuálně pokochat důvody, proč tak věřím. Raději vás chci vést ke kříži Spasitele, kde byl konečný cíl jeho příchodu na svět. Známe tuto zvěst kříže spojenou s Vánoce? Umřeli jsme sobě, ukřižovali jsme naše „já“? Možná, že pro někoho je to zcela nová, neprožitá dimenze křesťanství.

Naše otázky zde stále budou. Ale ty dnešní nás vedou k cíli, kam mají mířit odpovědi v konečném důsledku. A v tomto smyslu Calvin Miler řekl: „Kázání a Duch Svatý vždy spolupracují v součinnos-

ti na vyhlášení osvobození. Někdy Duch a kázání nahrazují přímé odpovědi na lidské potřeby, ale ve většině případů odpovídají nepřímě.

Kázání, ať je jakkoli upřímné, nemůže vyřešit tyto neřešitelné otázky. Spolu s Duchem však kázání slouží k tomu, aby ukázalo, že k životu není třeba mít všechny odpovědi. To podstatné je cítit Boží přítomnost v čase temných období, kdy se kladou otázky.

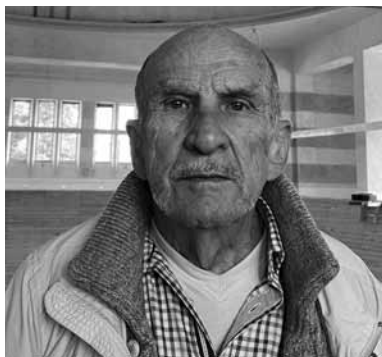
Naše potřeba konkrétních odpovědí se rozplyne ve větší potřebě Kristova panství nad všemi otázkami – nad těmi, na které odpovědi existují, i nad těmi, na které odpovědi nejsou.“

Anebo lépe: Naše potřeba konkrétních odpovědí se rozplyne ve větší potřebě Kristova panství nad všemi otázkami – nad otázkami, na které dokáže odpovědět Betlém a nad těmi, na které odpoví jen Golgota.

Kéž nám Pán dá sílu jít až do Betléma. Ale i o Vánocích myslíme na to, že je třeba jít až ke Golgotě a dokonce až na Golgotu, kde umře naše „já“. A s doputováním naší osobní víry až tam můžeme prožít opravdové osvobození a rozjasnění chmur a temnot našich životů. ■

G. Kosmály: Z cyklu Moje příběhy

PRIZNAŤ FARBU

MAX GRONACH, CB Ostrava, žije v Nemecku.

Preklad a foto: TIBOR MÁHRIK

Na Vianoce Boh prišiel v ľudskom tele medzi nás. Priznal farbu. Už žiadne metafory, žiadne prorocké obrazy a záhadné náznaky budúcich vecí. Kým za dávna nám Boh rozprával v prorokoch, teraz prevravel v svojom Synovi. V Ježišovi prišla k ľuďom plnosť Božstva telesne. A človek to videl a dotýkal sa. A čo my? Ako prevravíme? Čo vidia ľudia, keď vidia nás? Čoho sa im dovolíme „dotknúť“? Max Gronach čitateľom Dialógu nie je neznámy. Zo svojho pro-

stredia v Nemecku, kde dlhší čas žije, nám poskytol svoju úvahu z týchto dní. Bytostne prežíva realitu života na večnosti, kde Mesiáš pripravuje príbytky pre svoj ľud. Ako mi sám povedal, čas sa mu kráti a nechce ho premrhať v rozhovore s ľuďmi, ktorí sa o večnosti odmietajú rozprávať. Skutočnosť, že jeho manželka ho na tejto ceste predišla, robí z Božích zaslúbení a istoty Božej lásky tému, ku ktorej sa neustále a rád vracia. Svojsky. Úprimne. Naliehavo.

Keďže jeho manželka pochádzala zo židovskej rodiny na východnom Slovensku, k slovenčine má mimoriadne vrúcny vzťah. Je prianím autora, aby článok bol publikovaný v slovenčine. (TM)

Každý priemerný a s takzvaným Evanjeliom oboznámený a životom trochu ošľahaný kresťan by mal určite vedieť, že jeho pozemská životná púť raz skončí vo večnosti. Taká je viera kresťanov, taký je prísľub všemocného Boha, ku ktorému sa všetci veriaci svojím krstom dobrovoľne a záväzne hlásia. Toto zistenie, ktoré je takmer všade na svete k nahliadnutiu v tlačenej podobe, by pre kresťanov nemalo byť žiadnou novinkou, ale napriek tomu mnohí krstom pozhnaní si svoj záväzok a jeho dôsledky uvedomujú až v poslednej zatáčke pred cieľovou rovinkou svojho života.

Na stránkach Evanjelia sa dá totiž nájsť tisícročia známy výrok Ježiša Nazaretského, ktorý by najmä kresťanom mal byť dostatočne známy: *On predsa nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo jemu všetci žijú.* (Lk 20, 38, Roh.) To je, samozrejme, závažná a dobrá správa, ale pre mnohých tiež dôvod k hlbokému zamysleniu sa nad vlastným životom. Veď kresťanská viera v Boha a Stvoriteľa zaväzuje človeka o. i. aj k naplneniu jeho večného Zákona a k zodpovednosti. Ako sa zdá, tento záväzok ešte celkom neprenikol do nášho vedomia.

Máme tu dobre známu

a reálnu príťažlivosť k našej divotvornej zemi a proti tomu stojí nám doposiaľ neznámy život na večnosti. Nebola vari zem stvorená práve pre človeka? Bola. Samozrejme len za istých podmienok z vôle Stvoriteľa a tieto, žiaľ, človek nehodlal dodržať.

Stvoriteľ síce svojmu milovanému stvoreniu jeho domýšľavosť odpustil, ale naďalej trvá na svojich autorských právach. Inak nemôže. Človek za svoju vzburu zaplatil iba stratou nesmrteľnosti, ktorú si však mohol získať vďaka obeti Syna človeka. Cena je vysoká. O tom je viera kresťana. Bez pokory sa však k nej nedostane.

Priznať sa k viere

vo večný život v reálnom svete, ako ho v čase nášho pozemského života poznávame, nie je ľahká vec. Predpokladom je značné vnútorné presvedčenie o možnom novom živote. To potom zaiste mení vedomie našej pozemskej existencie a celkový pohľad na život. K tomu všetkému človek musí mať odvahu. Veď dá sa v našom racionálnom svete takým prísľubom veriť, ak máme celkový nedostatok predstáv o „živote človeka na večnosti“? Kde nebudú žiadne materiálne potreby? Kde človek bez sebevlastnej potreby poznávať neustále nové veci bude existovať v permanentnom stave milosti a blaženosti? A môže byť takáto viera zmyslom môjho života od prvého do posledného vzdychu? Tu a teraz?

Tak sa zdá, že len s pomocou rozumu sa tieto otázky zodpovedať nedajú. To vedel aj múdry mysliteľ a fyzik Blaise Pascal (1623 – 1662), keď povedal: „Srdce má svoje dôvody, ktoré rozum nemôže poznať.“ Dnes by sme to možno vyjadrili inak, ale Pascal mal pravdu vtedy a má aj dnes. Chce nám pripomenúť, že človek sa zďaleka nemôže opierať iba o svoj rozum, ale má k dispozícii aj iný prameň poznania. Poznal ho aj autor týchto riadkov. Je to dar nie-racionálnej lásky, ktorá človeka naplňuje a vedie až za hranicu možného pozemského života. Áno, pokiaľ existuje láska, potom existuje aj jej pôvodca, a to, čo mi on ponúka, nemôže byť večný „sen“ či „ilúzia“, ale prameň lásky, ktorý nikdy nevysychá. Konkrétnu predstavu a konečné poznanie života vo večnej láske nepotrebujem. Keby som ju mal, nemusel by som po nej túžiť. A človek bez túžby – je ešte vôbec človekom?

Problém priznania

Zdá sa, že pre kresťanov dnešnej doby je priznanie sa k viere vo večný život – jemne povedané – trochu problematická záležitosť, a to bez ohľadu

na to, či je to verejne alebo medzi štyrmi očami. Nejde pritom o to, či máme dostatočné poznanie tých vecí. Problém tkvie inde. Tým, že religiozita občana sa stala výhradne privátnym presvedčením v rámci ústavou zaručených slobôd, môže byť jeho vyznanie viery vo verejne právnom mediálnom priestore chápané aj ako nežiadúci pokus o porušenie údajnej neutrality sekulárneho štátu. Niekedy sa pýtam sám seba: S kým sa teda môžem podeliť o svoju vieru? S kým môžem zdieľať svoje vyznanie o životných prioritách? Kde môžem stretnúť svojho rovnako zmýšľajúceho blížneho, ktorý hľadá podobne ako ja?

Väčšina si vo verejnom priestore zakladá na anonymite svojej identity. Kto je kto, čím sa zaoberá, v čo verí a v čo nie, čo hľadá a čo našiel, ako sa cíti a čo si sľubuje od budúceho dňa... – je v dnešnej dobe vážnym porušením posvätnosti súkromia osoby. To mení kultúru a spoločnosť. Dokonca aj my, „blížni“, sme sa odnaučili pýtať sa, odpovedať a niekedy sa aj vzájomne úprimne pozdraviť. Mnohí si našli náhradu vo virtuálnom svete internetu a televízie. Tí sa dnes neprestávajú čudovať, na čo všetko dokážu moderné médiá odpovedať bez toho, aby sa ich niečo človek pýtal. Za touto, niekedy vtieravou ústretovosťou, nie je však dobrotivý ded Vševed, známy to ľudomil, ale – povedzme – šikovne vymyslené algoritmy a umelá inteligencia. Pravda sa nehľadá, ale vymýšľa. A preto, že je to inteligencia umelá, nie je ľudská. Nemá žiadnu vieru, žiadne životné priority a nepozná žiadneho blížneho, iba vždy žiadostivého užívateľa. A ten, naučený uspokojovať svoje potreby v reálnom svete plnom skvelých ponúk, sa predsa nebude zaujímať o večný život! – Nejaké ďalšie otázky?

V mojom prípade stojím o svojich blízkych, aj keď tých, ktorí by si so mnou radi pohovorili a vymenili svoje názory na beh života, je na tomto svete asi strašne málo. Možno iba jeden z dvanástich je v rámci mojich dobrých známych a priateľov vyznávajúcim kresťanom, ktorého by mohol zaujímať prísľub Kristovho večného života. Možno, že medzi mojimi milými súpútnikmi sú aj takzvaní krypt-

to-kresťania v akomsi stave predčasnej blaženosti. Avšak ani zďaleka nie blahoslavení. Taká nevýslovná česť by totiž vyžadovala veľkú námahu na úkor milovanej pohody. A tú oni nie sú ochotní priniesť. Keď sa niekedy náhodou podarí tematizovať medzi mojimi priateľmi „prípád“ lásky, ktorá ide „až za hrob“ (ako môj neodvolateľný dôvod viery v jediného, milosrdného a večného Boha), nezriedka im zamrzne úsmev na perách. Vždy sa nájde niekto, kto rozpačito precedí: „No, takým už nieto pomoci... Nemáme inú tému?“ Nuž, zaiste, máme. Vždy! Najmä – keď sa pritom chceme baviť. Na zábavu je ochota a nálada vždy. Zaujímavé.

Keď už sme spomenuli ten vtesaný Boží zákone do ľudských slov – samozrejme aj kresťania všetkých konfesií, tradícií a etnických rozdielov sa snažia vehementne prispieť do nikdy nekončiacей debaty o ten jediný pravdivý výklad slova Božieho z Biblie. Napísaného a vysloveného už bolo až príliš, takže vynikajúci kresťanský filozof a teológ 19. storočia, Søren Kierkegaard, oprávnené mohol hovoriť o rozsiahlom zmätku, ktorý postihol kresťanstvo od tej doby, čo sa zo vzťahu medzi človekom a Bohom odstránil imperatív prikázania. Pritom to najdôležitejšie je všeobecne známe: Miluj svojho Boha a blížneho ako seba samého! – A za týmto prikázáním sa nerozprestiera nič iné než večnosť v láske. Niet čo objaviť. Treba žiť. Rozhodne a radikálne.

To jedinečné prikázanie

sa nám akosi nepodarilo odstrániť. Len sa o ňom hovorí čím ďalej, tým menej. V tom sme úspešní. Je až nápadné, že mnohí teológovia a kazatelia rôznej cirkevnej proveniencie sa tomuto základnému posolstvu o viere v jedného Boha dosť vyhýbajú. Akoby to bola nejaká stokrát omieľaná výzva k veriacim, ktorú netreba pripomínať a ktorá už predsa nepotrebuje ďalší komentár. Každý kresťan alebo Žid predsa vie, ako sa má správať a ako žiť. Veď to stojí v Biblii! Je to ale naozaj tak?

O večnom živote v láske tiež z povolaných úst veľa nepočuť. Azda stačí na lásku veriť a ona si už k nám nájde cestu. Každý to môže skúsiť. To je naša výsada. (A povinnosť.) ■

Priznať sa k viere
vo večný život
v reálnom svete,
ako ho v čase
nášho
pozemského života
poznávame,
nie je ľahké.

HOPE for our COMMUNITY

ADVENT CALENDAR

Z Juhoafrickej republiky neprichádza k nám len vírus omikron, ale aj pozdrav z tamjšej misie od Lenky Knoetze.

Lenkina adventná ilustrácia
pre vianočnú kampaň OM International

(Nová edícia Biblií „Slovo na cestu životom“ od Slovenskej biblickej spoločnosti)

OBSAH BIBLIE SA NEDÁ MENIŤ, OBAL VŠAK ÁNO

V týchto dňoch prichádza na slovenský knižný trh nová edícia Biblií od Slovenskej biblickej spoločnosti pod názvom SLOVO 2020. O týchto Bibliách, a nielen o nich, sa EMÍLIA MIHOČOVÁ porozprávala so **ŠTEFANOM ŠEVČÍKOM**, povereným vedením Biblickej spoločnosti.

Keď sme sa stretli naposledy, nastupovala pandémia. Ako ste prežili toto zvláštne obdobie?

Vtedy sme naše stretnutie končili slovami Písma R 8, 8: ... *tým, čo milujú Boha, všetky veci slúžia na dobré*. Môžem úprimne povedať a vydať svedectvo, že toto slovo sa naplnilo nielen v mojej rodine, ale aj v Biblickej spoločnosti. Bolo to zvláštnych 14 mesiacov pre každého z nás. Zažili sme obdobie mnohých prekvapení, veľakrát chaosu a neočakávaných udalostí, ale zároveň s tým prichádzali aj nové výzvy, ako pracovať a slúžiť v obmedzených podmienkach. Napriek týmto zvláštnostiam sme v Biblickej spoločnosti mohli prežívať pokoj a Božiu milosť na každý deň. Aj vďaka modlitbám a dobrovoľníckej pomoci, ale aj finančnej podpore mnohých prispie-

vateľov, sme mohli cítiť, že Pán je s nami a neuveriteľne, priam zázrakmi, nám pomáha pri našej práci v tomto zložitom období.

Pandémia nás síce zatvorila do súkromia, ale naučila nás všetkých viac využívať moderné spôsoby komunikácie. Cez internet dnes môžeme dostať Božie slovo prakticky do každej domácnosti. Aké zmeny spravila Biblická spoločnosť v tejto oblasti?

Skvalitnili sme webovú stránku Biblia.sk, na ktorej je dnes všetkých sedem slovenských prekladov Biblie a jeden grécky na podporu štúdia. Naplno sme rozvinuli eshop.biblia.sk, prostredníctvom ktorého sme predali a rozdistribuovali 18 472 Biblií a duchovnej literatúry. Na charitatívne a misijné účely sme venovali ďalších

3 019 kusov kníh. Spolu sme teda rozdistribuovali 21 491 kusov biblickej literatúry.

Venovali ste sa okrem predaja aj vydavateľskej činnosti?

Vydali sme 12 nových knižných publikácií v celkovom počte 14 000 kusov. Je to naozaj Boží zázrak, že sme v tomto ekonomicky a spoločensky zložitom období mohli vydať a predáť také množstvo duchovnej literatúry, najväčšie v tridsaťročnej histórii Biblickej spoločnosti.

Okrem priamej distribúcie Božieho slova ste spoluorganizátormi a partnermi viacerých projektov, o čo konkrétne ide?

Ide o projekty, kde sa používa náš ekumenický preklad Biblie, ako napríklad „Biblia za rok“ – pravidelné čítanie Biblie, ktoré

organizujú veriaci z Martina, „Duchovná obnova rodín“ s farnosťou Dobrý pastier zo Solíniek v Žiline, so sestrami z organizácie „Miluj Boha nesmierne“ (Love God Greatly), ktorá sa venuje službe šírenia a štúdia Božieho slova medzi ženami. S Cirkvou bratskou participujeme na projekte „Spoločenstvo evanjelia“, ktorého nosná myšlienka „Staré evanjelium pre moderný život“ pomáha ľuďom lepšie poznávať Božie slovo a uvádzať ho do každodenného praktického života.

Iste máte aj veľa plánov do budúcnosti.

Začali sme spoluprácu pri vydaní prvej Biblie v rusínskom jazyku s bratmi pravoslávnyimi a gréckokatolíckymi, ktorí nás požiadali zastrešiť tento preklad. Do konca roka máme naplánované vytlačiť už druhé vydanie Biblie v róm-sko-slovenskom jazyku, na čom spolupracujeme s organizáciami Eastern European Mission a Slovo pre Svet na Slovensku (The Word for the World), ktorá organizuje preklad Biblie do rómčiny.

Majú sa na čo tešiť aj deti a mládež?

V tomto období nám prišlo päť nových knížiek pre deti, pod názvom „Hľadáme spolu v Biblii“. Dokončili sme preklad Biblie pre mládež pod názvom „Junior Biblia“ a Bibliu pre začínajúcich čitateľov s názvom „Učím sa čítať s Bibliou“, ktoré by sme mohli mať v predaji začiatkom roku 2022.

Pokračuje, s Božou pomocou, aj projekt prekladu Biblie pre nepočujúcich do posunkovej reči. V akom je práve štádiu?

Vzhľadom na jeho náročnosť je naplánovaný na niekoľko rokov. Ide o veľmi zložitý, technicky, personálne a finančne náročný projekt – pre informáciu, plánované ročné náklady sú na úrovni 37 000 amerických dolárov. Chvála Bohu, naša partnerská organizácia United Bible

Societies sa zaviazala financovať časť tohtoročných nákladov vo výške 14 886 USD. Je to opäť potvrdenie Božej milosti pri nás, že aj v dobe recesie a výrazného obmedzenia všetkých zdrojov sa o nás Pán Boh postaral a tento projekt bude môcť, aj keď s obmedzením, pokračovať.

Vráťme sa k edícii SLOVO 2020 a priblížme ju našim čitateľom.

Aj táto edícia je „dieraťom“ pandémie. Tvorili sme ju od mája 2020 do apríla 2021. Ide o sériu Biblií v ekumenickom a Roháčkovom preklade, ktoré sme „obliekli do nového šatu“. Je medzi nimi aj Biblia pre mladomanželov, prvá svojho druhu na Slovensku. Bibliu nemôžete zmeniť, text je nemenný, ale obal sa zmeniť dá, veď sa pozrime do histórie – obal sa prispôboval dobe, v ktorej sa Biblia prepisovala a neskôr tlačila. V Biblickej spoločnosti sa snažíme, aby sa Božie slovo dostalo ku každému vo forme, ktorá je pre neho prijateľná. Vy-dávame preto Biblie nielen pre dospelých, deti a mládež, ale aj pre zdravotne znevýhodnených – slabozrakých, nevidiacich aj nepočujúcich. Božie slovo šírimo nielen tlačené, ale aj elektronicky v internetovej (www.biblia.sk), audio a vizuálnej forme, ako aj pre špecifické skupiny a príležitosti.

Prečo ste pre edíciu zvolili názov SLOVO a dokonca ste ho dali na titulnú stranu Biblie?

Inšpiroval má známy biblický text: *Na počiatku bolo SLO-*

VO, a to SLOVO bolo u Boha, a to SLOVO bol Boh ... A SLOVO sa stalo telom a prebývalo medzi nami ... jednorodenný Syn, plný milosti a pravdy. Týmto slovami začína Evanjeli-um podľa Jána, a tými istými slovami v jazyku našich predkov, v staroslovienčine: „*Iskoni bě Slovo i Slovo bě u Boga i Bog bě Slovo*“ začína najstarší preklad Božieho slova na našom území, ktorý urobili solúnski bratia Cyril a Metod, prví prekladatelia Biblie u nás. Toto SLOVO prišli hlásať solúnski bratia našim predkom na Veľkú Moravu pred viac ako tisíc rokmi. Toto SLOVO bolo pri začiatkoch nášho kultúrneho a spoločenského života, stalo sa základom vzdelávania, literárnej tvorby, umenia, ale aj duchovného a cirkevného života. Môžeme s plnou vážnosťou povedať, že toto SLOVO sa „vtelilo“ medzi nás, do našich životov. Sme Bohu vďační, že Jeho SLOVO zostalo aj po tisícročí zachované na našom území a v rodnom materinskom jazyku. Vďačíme za to mnohým prekladateľom, ktorí pokračovali v práci začatej Cyrilom a Metodom. Hlásime sa k nej aj my v Slovenskej biblickej spoločnosti.

Je ešte aj iný dôvod, ktorý vás viedol k voľbe názvu SLOVO pre Knihu kníh?

Chceme zdôrazniť, že tu máme SLOVO, ktoré – ak sa ním dáme viesť – má moc meniť naše životy, ak v ňom ostaneme pevne zakotvení. Uvedomili sme si, že hodnota slova aj SLOVA sa spomedzi nás vytráca. Slovo prestalo mať svoju váhu, byť pevné, nemen- né, ako sa hovorilo „chlapské“. Mnohokrát sa slová prekrúcajú a znevažujú, a to tak slovo ľudské, ako aj SLOVO Božie. Z komunikácie nám vypadli slová láska, odpustenie, potešenie, pravda a mnohé iné, ktoré nás posilňujú. Preto sa musíme vrátiť k SLOVU, aby sme sa naučili správne žiť aj komunikovať. Želáme si, aby toto SLOVO prebývalo medzi nami

a prostredníctvom neho, aby Ježiš – vtelené SLOVO – prišiel do našich životov.

Hovorí sa, že obal predáva. Je aj pre vás dôležitý dizajn?

Dlhšie som mal v hlave myšlienku „zatraktívniť“ Knihu kníh. Na jednej z prvých misijných ciest v Afrike, ešte v roku 1996, som obdivoval krásne obaly Biblie s miestnymi prvkami. Neskôr moje dcéry priniesli zo zahraničia Biblie v zaujímavých „ženských“ farbách a vždy som sa pýtal, prečo nemáme takého Biblie aj u nás. Teraz, keď som dostal možnosť ako riaditeľ Biblickej spoločnosti veci meniť, som túto myšlienku oprášil a začal som na nej pracovať. Ľahšie sa kritizuje, ťažšie sa veci realizujú, najmä, keď ide o nové a neprebádané veci. Prvou „odvážnou“ formou bola Biblia *Inšpiruj sa*, vydaná v roku 2019. Od mája 2020 sme začali pracovať na novej edícii, v ktorej je 28 druhov Biblií v troch formátoch a rôznych farebných prevedeniach. No a zaujímavý je aj náklad, v ktorom celá edícia vyšla, a to je 17 500 kusov Biblií.

Je medzi nimi dokonca aj „svadobná“ Biblia. Už názov napovedá, že je zrejme určená pre novomanželov.

Ako som už hovoril, chceme prinášať Božie slovo nielen v rôznych formách, ale aj sa zamerať na určité príležitosti. A v tejto edícii sme sa rozhodli priniesť tzv. svadobnú Bibliu, ako ju pracovne nazývame. Bibliu pre

mladomanželov, ako vhodný dar pri príležitosti ich sobáša na Slovensku nemáme. V zahraničí už takéto Biblie existujú, u nás – možno preto, že sme viac opatrní, alebo bojíme sa zaexperimentovať – takýto formát chýbal. Ide o prvú Bibliu takéhoto druhu na Slovensku.

Ako vznikla myšlienka vydať práve svadobnú Bibliu?

Vznikla u nás doma v rodine, ako sa hovorí v kuchyni. S manželkou sme navrhli koncept – kvet, ktorý je na obálke, práve kvitol v našej záhrade. Následne sme s priateľom, dobrým grafikom, povolili uzdu fantázií, z čoho po mnohých hodinách návrhov vznikla svadobná Biblia pod názvom „SLOVO na cestu spoločným životom“. Vzniklo to spontánne, z presvedčenia, že je to potrebné a bez nároku na odmenu.

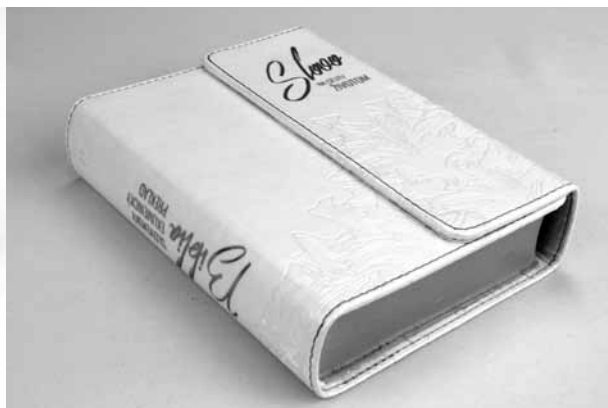
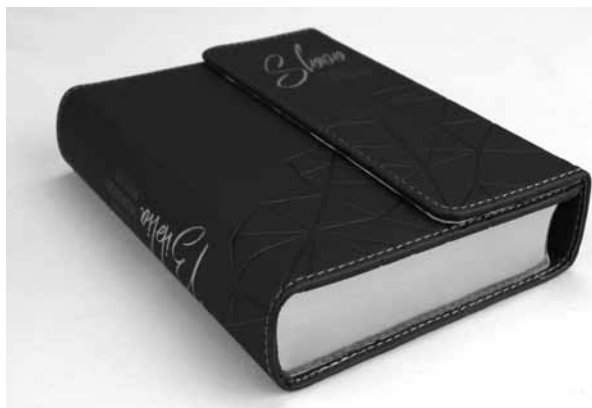
Nebáli ste sa odmietnutia, kritiky alebo nepochopenia, že zmeníte súčasne „klasický“ názov a zároveň aj vzhľad Biblie?

Som človek, ktorý sa pohybuje v prostredí podnikania, biznisu, a preto viem, že ak zdravo nezariskujete, nemôžete sa posunúť ďalej. Pred samotnou realizáciou som si urobil vlastný prieskum, čo by na to povedali starší veriaci ako aj neveriaci, s ktorými som o tejto myšlienke hovoril. Následne som sa stretol s viacerými biskupmi a cirkevnými autoritami naprieč všetkými denomináciami, ktorí v zásade nemali s tým-

to problém, mladší ma dokonca podporili a povzbudili k vydaniu tejto edície.

Zaujímavosťou je, že v úvode „svadobnej“ Biblie sa prihovárajú predstavitelia viacerých cirkví. Ako vznikla táto myšlienka?

Pri tvorbe tejto Biblie mi napadla odvážna, „kacírska“ myšlienka – keďže sme ekumenická spoločnosť, vo výbore ktorej sú predstavitelia všetkých kresťanských cirkví, a vydávame Bibliu s ekumenickým prekladom Božieho slova: ak má byť svadobné vydanie Biblie určené pre všetkých mladomanželov bez ohľadu na ich vierovyznanie, bolo by vhodné, keby v nej boli prihovory viacerých duchovných autorít. Ďalším dôvodom bola aj skutočnosť, že dnes už bežne do manželstva vstupujú partneri z rôznych denominácií. Hovoril som si, že by bolo dobré, keby vo svojej svadobnej Biblii každý z nich našiel slovo svojho biskupa. Keď som s touto myšlienkou začal navštevovať biskupov, na moje milé prekvapenie všetci oslovení reagovali veľmi ústretovo a s pochopením, dokonca s povzbudením, aby sa to podarilo. Vznikol takto svetový unikát, kde sú v jednej Biblii spolu vedľa seba prihovory desiatich biskupov kresťanských cirkví k mladomanželom spolu s vyprosiením požehnania na cestu ich spoločným životom. Za evanjelickú cirkev príhovor napísal Ján Hroboň, biskup Západného dištriktu. Viac na: www.eshop.biblia.sk ■

TOMÁŠ
KOMRSKA

ZÁPISKY Z FARMY

NOVÁ METLA ZA ÚPLATOK?

Komunikačný priestor na farme vysypaný kameňmi potrebuje pravidelnú údržbu. Z tejto cesty treba odstraňovať lístie a zabrániť, aby sa na cestu nedostávala hlina z kolies vozov, pretože inak bude o chvíľu všade zasa len blato.

Na sídlisku pozorujem záhradníkov, ako udržiavajú zeleň a zaujal ma fukár, ktorým odfukujú z cesty a z chodníkov lístie na trávnaté plochy, kde si potom lístie tíško hnije na úžitok budúcej zelene. Na ceste a chodníku je mokré lístie ideálnym podkladom na pošmyknutie. Kde sa dá taký fukár kúpiť? Operačný dôstojník Google ma nasmeroval do najbližšej predajne v neďalekej obci s takouto technikou.

Značková predajňa ma privítala prázdnotou zívajúcimi regálmi, ale jeden fukár tam predsa len bol. Trocha drahší, ako hlásil ponukový list, a to preto, ako som sa neskôr dozvedel, lebo sa dá z neho poskladať aj vysávač lístia. Pozorná predavačka trocha zneistela, keď som prejavil záujem práve o ten fukár a odbehla za vedúcim, ako sa neskôr ukázalo, za svojím otcom. Ten, ráznym krokom prichádzajúc ku mne, už z diaľky oznamoval: „Tento fukár vám nemôžem predať. Na sklade mám ešte dva, ale všetky tri si pred pol hodinou objednal miestny úrad. A ani vám ho nemôžem objednať, pretože firma má celosvetový výpadok výroby.“

Aha, tak preto tie prázdne regály.

„Pán vedúci, ale ja ten fukár potrebujem na novú kamenistú cestu, na ktorú padá množstvo lístia. Ak cesty nebudeme čistiť, lístie sa kolesami rozjazdí na blato – farmársky strašiak – a tak naša námaha bude zbytočná.“

„Je mi ľúto, máte smolu. To ako by som vyzeral pred miestnym úradom, keď si zajtra prídu pre tri prisľúbené fukáre a ja im predám dva? Nedá sa, je mi ľúto.“

„No ale ja bez fukára neodídem.“

Zúfalo turbujem šedé bunky mozgové:

„Donesiem vám z farmy kus mäsa, pozor, bio mäsa.“

„Nie.“

„Tak vám dám moju knižku.“

„Akú knižku?“

„Viete, jazdil som s trolejbusom a písal som také...“

„Zápisky z trolejbusu? Vy ste Komrska?“

Vyjavený na neho pozerám: „Áno.“

„To je neuveriteľné! Veď ja vás pravidelne čítam na portáli denníka Postoj!“

Tak to keď poviem na miestnom úrade, že som sa s vami rozprával, a práve vám predal ten tretí fukár, padnú zo stoličky – oni vaše príbehy poznajú. No tak idem vyplniť záručný list – a kde máte tú knižku?“

Cestou do auta po knižku rozmýšľam – čo sa to práve stalo? Je knižka úplatok? Ublížil som niekomu? Jeden z pracovníkov miestneho úradu bude musieť namiesto fukára používať metlu?

Alebo miestny úrad kupuje fukáre na sklad?

Neviem.

Mám zmiešané pocity...

Fukár na farme rýchlo a účinne upratal – ale stále mi vrta v hlave, ako to dopadlo s miestnym úradom. Musím sa v predajni čo najskôr zastaviť a situáciu si overiť.

Úplatok je v očiach darcu ako talizman, kamkoľvek sa obráti, má úspech (Príslovie 17, 18).

P.S.

V predajni som sa práve dozvedel, že keď si prišli z miestneho úradu na druhý deň po tri fukáre, tak práve v tom momente kuriér doniesol od výrobcu ten jeden – chýbajúci.

Zázrak?

Neviem. ■

PREČO RABAKA?

Rabaka je výraz pre rebrík z ľudských dlaní. To sú spojené ruky, ktorými pomôžeme druhému uvidieť niečo na druhej strane múru či dokonca preliezť ten múr. Rabaka môže pomôcť, aby človek sám urobil ten najdôležitejší krok.

KTO SME

Lukáš Kulíšek je sociálny pracovník a vedúci domova na polceste so skúsenosťami z práce v detskom domove a v útulku pre ľudí bez domova, vyštudoval biológiu s ekológiou a sociálnu prácu.

Mária Kulísková je diakonka na materskej. Má skúsenosti so sociálnou a pastoračnou prácou s deťmi, mladými ľuďmi bez domova, staršou generáciou a s ľuďmi s fyzickým znevýhodnením, vyštudovala teológiu.

Prisťahovali sme sa do Kalinova. Prijali sme výzvu stať sa súčasťou miestnej komunity Cirkvi bratskej a zapojiť sa do nejakého projektu. Ťahalo nás to k niečomu, čo by nám umožnilo zapojenie celej rodiny. A tak v priebehu tohto roku vznikol domov na polceste.

Domov na polceste Rabaka vznikol ako samostatný projekt neziskovej organizácie Betánia v Kalinove. Od januára 2022 oficiálne otvárame.

PRIDAJ SA K NÁM

DOMOV NA POLCESTE RABAKA

Betánia

Chcel by si prispieť k tomu, aby znevýhodnení mladí ľudia mohli viesť samostatný a dôstojný život a mali šancu na lepšiu budúcnosť?

Chcel by si spolu s nami vytvárať komunitu vzájomnej pomoci, dôvery, prijatia a rešpektu?

Presne o to nám v Rabake ide. Podporíme tých, ktorí vyrastali v detskom domove. Poskytneme im ubytovanie na približne jeden rok, poradenstvo, duchovné a mentoringové sprevádzanie, rozvoj zručností a pomoc pri hľadaní práce.

Ako rodina bývame v podkroví nad domovom na polceste a chceme spolu s mladými z Rabaky zdieľať naše životy a tráviť spolu čas.

KOHO HĽADÁME?

Do tímu Rabaky hľadáme človeka (alebo rodinu), ktorý

- má srdce pre mladých ľudí,
- má ochotu porozumieť ich neľahkému príbehu a zdieľať s nimi svoj autentický život
- je duchovne ukotvený kresťan
- súznie s víziou a hodnotami Rabaky
- so svojimi skúsenosťami, svojou profesiou, a tým, kým je, by dokázal byť nápomocný. Môže to byť pokojne psychológ, remeselník, komunitný či sociálny pracovník alebo kuchár. Profesia nie je rozhodujúca.

Ponúkame zamestnanie na plný úväzok od februára 2022, primeraný plat, bývanie, a spoluprácu v mladom tíme, život na dedine obklopenej prírodou a malé spoločenstvo Cirkvi bratskej.

Ak vás naša výzva oslovila, pošlite nám svoj životopis a motivačný list. Radi si s vami zavoláme, stretneme sa naživo alebo online.

KONTAKT

Lukáš Kulíšek
0948616306
domrabaka@gmail.com
www.facebook.com/domrabaka

Domov na polceste Rabaka
Hrabovo 769
98501 Kalinovo
Slovensko

Vopred sa ospravedlňujeme za oneskorené vyjdenie
1. budúročného čísla DIALÓGU.
Vydeme pravdepodobne až začiatkom februára,
kvôli zdravotným problémom grafika.

O ZLOM(E), ZLOM(KOCH) A ZLOM(ENINÁCH)

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

Pred dvoma rokmi sme (tí, čo volili) priniesli zmenu vlády na Slovensku. Radikálny zlom – Smer a jeho satelity sme vymenili za tých, od ktorých sme očakávali zmenu, zvrät v riadení štátu. No hneď po voľbách sa mnohí s obavou pozerali, čo sa to rodí. Ústavná väčšina mala zabezpečiť, že bičom, ktorý začali spletať, vyprášia mafiu a rozhábu reformy. To ešte netušili, že sa ujali len vlády. Na to, aby získali moc na presadenie svojich zámerov boli, ako sa ukázalo, príliš rôznorodí. Bič, ktorý má plesnúť na konci, sa totiž pletie z približne rovnakých remencov. A tak sa ústavná väčšina po volebnom zlome začala rozpadávať na zlomky. V nemalej miere tomu pomohol Covid, ale človek by čakal, že nešťastie potlačí rôznorodosť a prinesie spoločný záujem, ktorým je ochrana životov. No prišiel opak. Každý zlomok vládnej zostavy ukázal, že ochota ísť jedným smerom neexistuje. Pred 2 900 rokmi napísal kráľ Šalamún v knihe Prísloví: *Pri vzbure v krajine je mnoho vodcov, no len rozumný a osvedčený muž udrží poriadok*. A na Slovensku vzbura je – búria sa mafianti i nezaočkovaní. Ako vieme, zlomok sa skladá z „čitateľa“, ten je hore a „menovateľa“, ten je pod čiarou. Aj zo zlomkov možno vytvoriť, napríklad spočítaním, nový celok, prípadne jeden nový zlomok. No musí sa nájsť spoločný „menovateľ“ U nás, žiaľ, vládnu „čitateľa“ – vodcovia, ktorí chcú zlomky spočítavať každý po svojom, bez ohľadu na pravidlá. A keďže sa to nedá, začali sa vydierať, čím prakticky znefunkčnili už aj tak slabú vládu. Situácia donútila samotnú prezidentku, aby vyzvala premiéra, nech s tým niečo, ako predstaviteľ najsilnejšej

Slovanské jazyky využívajú prípony či predpony nielen na ohýbanie slov, ale vytvárajú pomocou nich aj nové, významovo úplne odlišné slová.

Vezmime si len tieto tri z titulku, vytvorené z jedného slovného základu – zlom. Prvé: „Zlom je náhla zmena, zvrät, prelom“. Pridajme -ok a máme zlomok – malú časť celku. No a zlom-enina? – Kto mal zlomenú nohu či ruku, vie, čo to je.

koaličnej strany a premiér, robí. Lebo sa napríklad nevedia opakovane zhodnúť na spôsobe boja s pandémiou, takže nedokázali zamknúť Slovensko do poriadneho lockdownu. Zato sa im do lockdownu podarilo dostať reformy, ktoré mali byť nosné v ich vládnutí (spolu s pokusom o likvidáciu mafie). Čerešničkou na torte je Sulíkova interpretácia koaličnej dohody, hoci išlo iba o smiešnu motivačnú odmenu za očkovanie dôchodcov, keď na otázku novinárov, či sa dohodli, povedal: „Samozrejme, že sme sa dohodli. Návrh nebudeme vetovať, ale nebudeme zaň ani hlasovať. A keď ho zvyšok koalície presadí s pomocou opozície, nebudeme to považovať za porušenie koaličnej zmluvy.“ Lenže koaličná zmluva v takom prípade hovorí o jej porušení. Syn to komentoval slovami: „Táto koalícia dôsledne plní iba jediný bod svojho programu – udržať si vládu.“ V ľudovej piesni sa spieva o ovečke, čo stádo vodila, ale už nevodí, lebo si zlomila nôžku. A tak sa dostávame k poslednej časti trilógie slov z titulku tejto úvahy, ktorú som zámerne necharakterizoval v úvode – zlomenina. „Zlomenina je násilné zlomenie (fraktúra) kosti.“ So zlomenou nôžkou ovečka možno chvíľu žila, ale stádo už vodiť nemohla. Človek so zlomenou nohou prežije a zvyčajne sa vráti do plnohodnotného života. Ale sú aj zlomeniny s ťažkými až tragickými následkami. Napríklad zlomenina chrbtice. Bojím sa, že Slovensko k nej nemá ďaleko. Lebo niet „rozumných a osvedčených“, čo by spravili poriadok. Premiér Heger je kresťan a určite Šalamúnovu múdrosť pozná. Len nemá silu naučiť partnerov spočítavať zlomky. ■

KRÍŽOVKA

„Kto je pokorný si ani neuvedomí, žeby sa mu...“ sv. Fr. Saleský

Autor: Peter Kailing	Posila, podpora	Element, časť celku	Od (nem.)	POMÔCKY Seit, Kea, Itaka, Lo, Iru, Rot, Ops	TAJNIČKA	K (fonet.)	56, rím.	S výnimkou	Náuka (čes.)
Starorím. bohyňa úrody				Spád Slečna (skr.)	•				
Pauza					•				
Omotala					•	Kálefov syn Mzda			
Nemec. rieka				Long play (skr.) Švéd. automobilka	•		Koncovka zdrobnenín 100 m ²		
Keď			Údenina Decipond (skr.)		•				
	Vyspi sa (hovor.)	Hl. mesto Senegalu Muž. meno			•			Činnosť, chod	„Šéf“ Bieleho domu (bývalý)
Umelecký smer (pop- -umenie)					•		Predložka Povraz		
Kypri pôdu!			Udieraj Novozél. papagáj		•	Tenisový úder Čín. žen. meno			
Seknutie				Vlhkosť United king- dom (skr.)	•				
Krycie ume- lecké meno					•				
Rodisko Odyssea					•	Obidva			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 11/2021.

Nestačí mať dobrý úmysel, treba mať aj správne UVAŽOVANIE.

Publikáciu Liečivé vody a kúpele na Slovensku posielame Jozefovi Násalymu do Veľkého Krtíša.

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 5. 1. 2022. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentáčnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 1/2022.

Stranu pripravil Peter Kailing

podobenstvo o splnených sľuboch

(Autor: Veronika Cingelová, 8 X, CZŠ Narmia Pezinok)

